

Предметни програми од прв циклус на студии на Факултет за менаџмент при МИТ Универзитет Скопје според ЕЛАБОРАТ за усогласување на студиската програма на прв и втор циклус на студии согласно измените на Законот за високото образование од февруари 2011 година - Решение за акредитација бр. 15-273/1-3 од 17.01.2013

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	МЕНАЏМЕНТ			
2.	Код	М-МЕН			
3.	Студиска програма	Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	Прва година / прв семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Роберт Димитровски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	//			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Целите на овој предмет да ги оспособи студентите од областа на менаџментот (организацијата) за поврзување на теориските основи на менаџментот и нивното искористување во областа на практичната работа. Предавањата би требало кај студентите да создадат визија за тоа каде би можеле да се најдат реалните состојби во организациите како и за начините и методите на нивното разрешување. Теориската подготовка во таа Модул и во функција на подигањето на квалитетот на студиите ќе биде поткрепена со вежби и семинари.				

11.	Содржина на предметната програма 2. Поим и дефиниција на менаџментот и организацијата Општ пим за менаџментот, организација на работата, организација на претпријатие 3. Менаџментот како наука Науката и научните истражувања. Класификација на науките. Менаџментот како наука и како практична дисциплина. Научната теорија и и теоријата на организацијата. Предмет и методи на науката за менаџментот. Предмет на науката за менаџментот. Научни методи за науката. Општи методи на науката за менаџментот. Посебни научни методи во менаџментот. Развој на менаџментот и науката за менаџментот. Теории на менаџментот во зависност од неговиот развој и практика. 4. Менаџментот како практика Улогата и значењето на менаџментот. Организационски цели и задачи. Дефинирање на целите, намерите и задачите. Цели на системите. Организационски цели. Цели на стопанската организација (трговско друштво, претпријатие). Цели на науката за менаџментот во организацијата на претпријатието. Начела и принципи за организација и организирање. 5. Видови организации и организирање Видови на организирање. Потполно и делумно организирање. Индивидуално и шематско организирање. Централизација и децентрализација. Видови на организации. Формална и неформална организација. Организации во однос на целите на основање. Организации во однос на емотивната ситуираност на поединецот (примарни и секундарни). Организациона типологија да се дополни од мене 6. Стопански организации Законски аспекти на стопанските организации. Видови на стопански организации. Обрт и трговец поединец. Трговски друштва. 7. Организационо моделирање Елементи на организацијата. Внатрешни организационски елементи. Извори и иницијатори на организационските промени. Организационски кризи и проблеми. Судирите како извор на организационски промени. Стресот како последица на организационските промени. Пратење на изворите и причините за организационските промени. Значење на организационските промени. Флексибилност на организацијата. Природата на организационските промени. Одлучување при промените. Процесите на организирање. Организација на претпријатие (приказ) 8. Организациона структура Поим и дефинирање. Елементи. Видови. Поврзување на организационските единици: систем на врски и односи. 9. Деловни процеси и функции Функција на истражување и развој. Организација на производство. Набавка. Продажба. Финансиска функција. Сметководство. 10. Управување со организациите Теориски основи на управувањето во деловните системи. Менаџментот како синтеза на управување и водење. Целите на деловниот систем и менаџерските одлуки. Органи
-----	---

	на акционерското друштво. Управувачки менаџмент, надзорен одбор. Извршен менаџмент. Менаџерски стилови. 11. Функции на менаџментот Менаџмент вештини. Општо за функциите. Планирање. Организирање. Раководење. Контрола. Видови менаџери. Менаџмент одлуки. Консултантство. 12. Менаџмент со човековите ресурси Човек, кадровска функција, човечки ресурси. Менаџмент со човечките ресурси. Развој на човечките ресурси. Проектирање на работата (јоб десигн) Планирање. Избор и вработување. Инвестиции во човечки ресурси. Користење. 13. Организациона култура Општо за ОК. Поим и дефиниција. Функции на културата. Обликување. Класификации и типологија. Одржува и промени на ОК. 14. Деловна етика Поим и дефиниција на етиката. Значење и причина на етичките проблеми. Анализа. Влијание на етиката врз работата. Етички и неетички менаџмент. Примери на добра практика. 15. Менаџмент тенденции Знаењето и информација во функција на менаџментот. Информациска организација. Органска организација. Идни менаџмент логики и форми. Инфо економија.			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време	180		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови
		15.2	Вежби (лабараториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часови

		16.2	Самостојни задачи	20 часови
		16.3	Домашно учење	80 часови
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа	
	17.1	Тестови		70
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		20
	17.3	Активност и учество		10
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до x 50 бода	5 (пет)
			од 51 x до 60 x бода	6 (шест)
			од 61 x до 70 x бода	7 (седум)
			Од 71 x до 80 x бода	8 (осум)
			Од 81 x до 90 x бода	9 (девет)
			Од 91 x до 100 x бода	10 (десет)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација преку анкетен прашалник	
22.	Литература			
	22.1	Задолжителна литература		

		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Кралев Т.	Менаџмент	ЦИМ, Скопје	2004
		2.	Шуклев Б.	Менаџмент	Економски факултет Скопје	2003
		3.				
	22. 2	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии	
1.	Наслов на наставниот предмет		ИНФОРМАТИКА
2.	Код		М-ИНФ
3.	Студиска програма		Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен

		менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Прва година/ прв семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Проф. Д-р Маријан Стевановски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање на студентот со основните елементи на информатичкиот систем и примена на тие системи во деловната пракса. Акцентот е ставен на меѓусебната зависност на сите делови кои детално се изучуваат во текот на студиите. Индиректната цел на курсот е изедначување на знаењата на сите студенти кои се различни и по содржина и по пристапот на обработка на различните делови од информатичкиот систем, со цел да можат со разбирање да ги следат специјализираните предавања од стручната област.				
11.	Содржина на предметната програма - Историски развој на комуникацијата и пренос на информациите меѓу субјектите во комуникацијата; поимот и улогата на комуникацискиот систем во описот на реалните системи; комуникацискиот систем како подлога за изработка на информатичките системи. Зависност и развојот на материјалните носители на податоци сè до појавата на компјутерот. Поим за податок, информација и материјализација на записот на носачи на содржини на податоци. - Поим за информатички систем. Елементи на информатичкиот систем; материјална поткрепа, програмска и организациска поткрепа, човечки ресурси, мрежна инфраструктура и содржина на податокот. Основни карактеристики на деловните системи во современи услови, голем број на одделни делови, динамичност на промените, сложеност на односите и врските и сè поголема просторна расфрленост на деловите. Функции на информатичките системи, цел и причини за создавање на информатички систем. Системски пристап во поимањето и опишувањето на реалните системи. - Области на примена на информатичките системи. Врската меѓу информатичкиот и комуникацискиот систем, поврзаноста и на				

	организацискиот и на информатичкиот систем, претпоставки за воведувањето и примената на информатичкиот систем, елементи на информатичката писменост, зависноста на развојот на организацискиот систем за постоење и организираност на информатичкиот систем. - Историски развој на компјутерските системи, претходници на компјутерите, први компјутери, први комерцијални компјутери. Развој на обработката на податоци, зависноста на информатичкиот систем од развојот на информатичката технологија. - Поим за дигитална технологија. Дигитален начин на запишување на податоците, кодирање во работата на компјутерот, точка на кодирање во компјутерот, поими: бит, бајт, машински збор. Развој на системите за запишување на податоците, потребата од код со доволен број пермутации. Редунданца, BCD код (4-битен), EBCD и ASCII кодови (8-битни). Начин на запишување на содржината, пакиран начин на запишување на содржината, непакирано запишување на содржината. Проверување на паритетот со помош на паритетен бит (parity bit). - Основен принцип на работа со компјутери, декаден броен систем, бинарен броен систем, октален броен систем, хексадецимален броен систем, претворање на број од декаден во други бројни системи, претворање на броеви од други бројни системи во декаден, основни компјутерски операции во секој од наведените системи, табели на состојби за основните компјутерски операции, начин на запишување на содржината во процесорот на компјутерот, аритметика floating point како начин на запишување на содржина. - Основни елементи на компјутерскиот систем, училишен компјутер, влезни единици, излезни единици, средна единица, надворешна меморија, работни бафери, процесор, регистри, аритметичка логичка единица, управувачка единица, регистри за посебна намена, основни логички делови, делови NE, I, ILI, NI, NILI, EX ILI, декодери, броила, полусобирач, собирач, реализација на собирање, видови и функции на регистри, такт на работа на процесорот, мултиплексор, улогата на магистралата во работата на компјутерот. - Поим за инструкции, видови инструкции, основни делови на инструкциите, начин на изведување на инструкциите. Организирање на микропроцесорот околу една магистрала, организирање на микропроцесорот околу две магистрали, организирање на микропроцесорот околу три магистрали. Организација на микропроцесорот околу 1 магистрала, организација на микропроцесорот околу 2 магистрали, организација на микропроцесорот околу 3 магистрали. Технологија на изработка на елементи на компјутерот, MOS FET технологија, CMOS технологија. Организирање на меморија (2D, 3D, стек (stack) меморија и нејзина реализација). Видови на меморија (ROM, BIOS, PROM, RAM-статички и динамички). Адресирање на мемории, директно адресирање, непосредно адресирање, индиректно адресирање, релативно адресирање во зависност од персоналниот компјутер, адресирање на регистри и со помош на регистри, индексирано адресирање, адресирање по
--	--

	страници (страничење). Генерации на компјутери, критериуми на поделба на компјутерите на мали, средни и големи. - Надворешна меморија, магнетски медиуми, магнетска врвца, цврст диск, дискета, технологија на запис на содржината, физичка организација на записот на содржината. Оптичка меморија, технологија и организација на физичкиот запис, CD-ROM, CD-RW, DVD. Трајноста на записите на одделни медиуми. - Виртуелната меморија и нејзината реализација, поим, функција и начин на реализација на прекините. - Монитор, видови, принцип на работа, начин на реализација на точки (пиксели), резолуција, големина на мониторот, брзина на освежување на сликата. Скенер, видови (рачен, за на маса, посебни видови), намена, принцип на работа. Тастатура, тастатура со удар (опис на сите тастатури со удар), тастатури без удар (термо, инцет, ласерски), растерска точка. Фонт (дефиниција), видови на фонтови (векторски, растерски, пропорционален, непропорционален), RIP претворање од векторски во растерски формат. - Организација на обработката односно користење на процесорско време. - Поим за програмски производ, програмски содржини потребни за работење на компјутерот, елементи на системската програмска поддршка, поим за оперативен систем, задачи и намена на оперативните системи, видови на оперативни системи, за еден корисник, за повеќе корисници и мрежни, за една задача и за повеќе задачи, функции на оперативниот систем. - Поим за програмски јазици, елементи на програмскиот јазик, генерации на програмски јазици, видови на програми, видови на програми за преведување, програми за преведување, чекори за преведување со компилатор, чекори за преведување со интерпретација, резултатот од комбинирањето и интерпретирањето. Поим за алгоритам, врската меѓу алгоритмот и процесите во реалниот систем, начин на опишување на системите, блок-дијаграм, дијаграм за текот на податоците. Поим на системите за управување со бази на податоци, функции на DBMS. Животниот циклус на програмскиот производ, методи на развој на програмските производи, основни логички структури. - Поим за датотека, видови на датотеки, секвенцијална датотека, индексна датотека, директна или индиректна датотека, видови на датотеки од аспект на содржината во нив. Бази на податоци, релациски бази, складирање на податоци и димензиски бази на податоци	
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно	
13.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часа
14.	Распределба на расположливото време	

15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часа
		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часа
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часа
		16.2	Самостојни задачи	20 часа
		16.3	Домашно учење	80 часа
17.	Начин на оценување			
	17.1	Тестови		60 поени
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		30 поени
	17.3	Активност и учество		10 поени
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода	5(пет)
			од 51 до 60 бода	6(шест)
			од 61 до 70 бода	7(седум)
			од 71 до 80 бода	8(осум)
			од 81 до 90 бода	9(девет)
			од 91 до 100 бода	10(десет)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Најмногу 20% отсуство од наставата во текот на семестарот	

20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Комисија за самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред.бр.ој	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Стевановски М.	Деловна Информатика	МИТ Универзитет Скопје	2012
		2.				
		3.				
	22.2	Дополнителна литература				
		Ред.број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
		2.				

		3.				
--	--	----	--	--	--	--

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	АНГЛИСКИ ЈАЗИК 1			
2.	Код	М-АНГ1			
3.	Студиска програма	Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Прва година/ прв семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Лектор м-р Анка Веселинова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со основните поими од потесна стручна област на англиски јазик, од областа на лексиката и граматиката кои се однесуваат на типични комуникациски ситуации, при што јазикот се применува во определен непосреден контекст. Крајна цел на предметот е активна употреба на писмениот и устен стручен јазик – пасивна употреба, разбирање на чуен или прочитан текст.				
11.	Содржина на предметната програма Комуникација (вокабулар, сумирање на граматички времиња, оставање пораки, пишување е-маил, писмо)				

	Кариери (вокабулар, present simple and continuous tenses, давање совет, пишување CV) Вработување (вокабулар, past simple and present perfect, прашување за преференции, пишување мотивационо писмо) Увоз-Извоз (вокабулар, бројни и небројни именки, порачување на производи, пишување попатно писмо за фактура) Маркетинг (вокабулар модални глаголи, правење логички поврзувања, пишување формално follow-up писмо) Малопродажба (вокабулар, форми за идно време, купување онлајн, пишување мемо)			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно			
13.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часа		
14.	Распределба на расположливото време			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часа
		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часа
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часа
		16.2	Самостојни задачи	20 часа
		16.3	Домашно учење	80 часа
17.	Начин на оценување			

	17.1	Тестови			60 поени	
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна			30 поени	
	17.3	Активност и учество			10 поени	
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)			до 50 бода		5(пет)
				од 51 до 60 бода		6(шест)
				од 61 до 70 бода		7(седум)
				од 71 до 80 бода		8(осум)
				од 81 до 90 бода		9(девет)
				од 91 до 100 бода		10(десет)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			Најмногу 20% отсуство од наставата во текот на семестарот		
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Комисија за самоевалуација		
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Jon Naunton,	Pro File 2	Oxford University Press	2005

		2.	Michael Duckworth	Business Grammar and Practice	Oxford University Press	2009
		3.				
		Дополнителна литература				
	22. 2	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	David Grant, John Hughes & Rebecca Turner	Business Result Pre-intermediate Student's Book	Oxford University Press	2009
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	МЕНАџЕРСКА ЕКОНОМИЈА
2.	Код	М-МЕК
3.	Студиска програма	Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен менаџмент
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв

6.	Академска година / семестар	Прва година / втор семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Сретен Миладиноски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	//			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Основната цел на предметот е да развие кај студентите економски начин на размислување и заклучување и да им овозможи основни знаења од економијата на деловните претпријатија. Разработена е тематиката поврзана со основната економска единица претпријатието, и тоа од самото основање, преку вклучување во економската организација и интеракции во организацијата, па преку активностите до евалуација во работењето				
11.	Содржина на предметната програма - Детерминирање на менаџерската економија Профитниот концепт како популзивен фактор на економските односи на фирмата. Теорија на фирмата. Менаџерска етика. - Економска оптимализација Процесот на економска оптимализација. Оптимално одлучување. Максимизирање на вредноста на фирмата. Ограничувања при оптимализација. - Процесот на менаџерско донесување одлуки Улогата на менаџерите. Карактерот на одлучувањето. Видови одлуки и одлучувања. Предизвикот на информацискиот менаџмент. Пристапи кон одлучувањето. Облици на менаџерски менаџерски одлучувања. Процесот на одлучување. - Донесување одлуки во услови на ризик и неизвесност Концепт на ризик и неизвесност. Економски ризик и неизвесност. Деловни ризични категории. Ризици во меѓународните економски односи. Концептот на веројатност. Теорија на игри. Правила за донесување одлуки во услови на неизвесност. Дрво на одлучување. Компјутерски симулации. Трошок на неизвесноста. - Трошоците во функција на економичноста на деловните функција на фирмата Улога и значење на трошоците. Методолошки решенија за подобрување на економичноста во претпријатијата. Трошоците во контекст на планирањето на резултатите од работењето на претпријатијата. Поважни разграничувања на поодделни облици на трошоците значајни за производството. Поделба на трошоците според нивните природни видови. Поделба на трошоците според тоа дали го товарат финансискиот резултат или залихата. Поделба на трошоците во зависност од начинот на предвидувањето. Поделба на трошоците во зависност од нивната контрола. Сегменти на настанување на трошоците по места и носители.				

	Трошоци според начинот на нивното реагирање во зависност од обемот на активността. Стандардизација на трошоците. Контрола на трошоците преку распределба на општите трошоци. Современи приоди на контрола на трошоците. Актуелни концепции за утврдување на структурата на трошоците. „Точно на време“ менаџмент. Производствениот процес во претпријатијата. Вкупен, маргинален и просечен производ. Изокванти на производството. Улогата на приходната и трошочната компонента во производството. Маргинален приход од производството. Оптимално ниво на употреба на единичен производствен фактор. Менаџмент на тотален квалитет (total quality management). - Економско предвидување Методолошки аспекти на предвидувањето. Цели и елементи на предвидувањето. Класификација на методите за предвидување. Квалитет и ефективност на методите за предвидување. Меѓусебниот однос помеѓу предвидувањето и планирањето. Животниот циклус на производот и предвидувањето. - Анализа и предвидување на побарувачката и понудата на пазарот Елементи на пазарот. Побарувачка. Понуда. Пазарен еквилибриум. Анализа на побарувачката. Еластичност на побарувачката. Предвидување на побарувачката. - Максимализација на финансискиот резултат на фирмата при различни структури на пазари Фактори кои го условуваат нивото на конкуренција. Потполна конкуренција. Монополска структура на пазарот. Монополистичка конкуренција. - Продажните цени како инструмент на менаџерските одлуки Улогата на политиката на цените. Фактори на политиката на цените. Методи на утврдување на продажните цени. - Планирање, мониторинг и евалуација на инвестициите Донесување на одлуки за долгорочни инвестициони вложувања. Процесот на селектирање на инвестициони проекти. Методи за оценка на инвестиционите проекти. Избор помеѓу повеќе алтернативни проекти. Цена на вложените средства во инвестиционите проекти. Донесување на инвестициони одлуки за формирање нови индустриски претпријатија. Планирање на трошоците при формирање ново претпријатие. Ревизија на донесените инвестициони одлуки.			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време	180		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови

		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часови
		16.2	Самостојни задачи	20 часови
		16.3	Домашно учење	80 часови
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа	
	17.1	Тестови		70
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		20
	17.3	Активност и учество		10
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до x 50 бода	5 (пет)
			од 51 x до 60 x бода	6 (шест)
			од 61 x до 70 x бода	7 (седум)
			Од 71 x до 80 x бода	8 (осум)
			Од 81 x до 90 x бода	9 (девет)
			Од 91 x до 100 x бода	10 (десет)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација преку анкетен прашалник			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Cvetinovic, M.	Menadžerska ekonomija	Univertyitet Singidunum	2009
		2.	Pindyck, R. S., Rubinfeld, D. L.	Microeconomics	Prentice Hall, New Jersey	2001
		3.				
	22.2	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	АНГЛИСКИ ЈАЗИК 2			
2.	Код	М-АНГ2			
3.	Студиска програма	Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Прва година/ втор семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Лектор м-р Анка Веселинова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со основните поими од потесна стручна област на англиски јазик, од областа на лексиката и граматиката кои се однесуваат на типични комуникациски ситуации, при што јазикот се применува во определен непосреден контекст. Крајна цел на предметот е активна употреба на писмениот и устен стручен јазик – пасивна употреба, разбирање на чуен или прочитан текст				
11.	Содржина на предметната програма 1. Конкуренција (вокабулар, степенување на придавки и прилози, предложувања, пишување писмо одговор на жалба од незадоволен клиент) 2. Иновација (вокабулар, пасив, презентирање, пишување промотивен материјал) 3. Пари/Преговарање (вокабулар, прв и втор условен начин, преговарање, пишување писмо за наплата) 4. Истражување на пазарот (вокабулар, релативни заменки и реченици, индиректни прашања, интервју, пишување извештај) 5. Инвестирање (вокабулар, индиректен говор, држење состаноци, пишување				

	извештај од одржан состанок) Етика (вокабулар, трет условен начин, изразување жалење и критика, пишување mailshot.			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно			
13.	Вкупен расположлив фонд на време		180 часа	
14.	Распределба на расположливото време			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часа
		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часа
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часа
		16.2	Самостојни задачи	20 часа
		16.3	Домашно учење	80 часа
17.	Начин на оценување			
	17.1	Тестови		60 поени
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		30 поени
	17.3	Активност и учество		10 поени
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода	5(пет)
			од 51 до 60 бода	6(шест)

		од 61 до 70 бода		7(седум)			
		од 71 до 80 бода		8(осум)			
		од 81 до 90 бода		9(девет)			
		од 91 до 100 бода		10(десет)			
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Најмногу 20% отсуство од наставата во текот на семестарот				
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Комисија за самоевалуација				
22.	Литература						
	22.1	Задолжителна литература					
		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година	
		1.	Jon Naunton,	Pro File 2	Oxford University Press	2005	
		2.	Michael Duckworth	Business Grammar and Practice	Oxford University Press	2009	
		3.					
	22.	Дополнителна литература					

	2	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	David Grant, John Hughes & Rebecca Turner	Business Result Pre-intermediate Student's Book	Oxford University Press	2009
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет		МАТЕМАТИКА			
2.	Код		М-МАТ			
3.	Студиска програма		Менаџмент, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)		Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)		Прв циклус			
6.	Академска година / семестар		Прва година/ втор семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник		Проф. д-р Маријан Стевановски			
9.	Предуслови за запишување на предметот					

10.	Цели на предметната програма (компетенции):
11.	Содржина на предметната програма 1. Елементи од математичката логика 1.1 Основни поими: константа, променлива, терм, исказ, формула, равенство 1.2 Исказно сметање: исказ, вистинитост на исказ, сложен исказ, основни логички операции (негација, конјункција, дисјункција, импликација, еквиваленција) 1.3 Исказни формули: вистинитост на исказна формула, видови исказни формули (тавтологија, контрадикција, неутрална формула) 1.4 Логички закони: двојна негација, исклучување на трето, непротивречност, комутативни, асоцијативни и дистрибутивни закони, закони на Де Морган, контрапозиција) 1.5 Квантификатори: универзален и егзистенцијален квантификатор, синоними. 2. Множества, релации, пресликувања 2.1 Основни поими: елемент на множество, Венов дијаграм, еднаквост на множества, бројни множества, подмножество, празно множество 2.2 Операции со множества: пресек, унија, разлика, симетрична разлика, комплемент на множество, универзално множество 2.3 Декартов производ на множества, Декартов квадрат, дијагонала во Декартов квадрат кардинален број, конечно и бесконечно множество 2.4 Релации: кореспонденција, дефиниција на релација, видови релации. 2.5 Пресликувања: оригинал, слика, домен, кодомен, состав на пресликувања, идентична трансформација на множесво, инверзно пресликување, видови на пресликувања (инјекција, сурјекција, биекција), елементи од комбинаторика (пермутации, варијации, комбинации) 3. Основни бројни множества 3.1 Природни броеви, проширени множество на природните броеви, основни аритметички операции, НЗД, НЗС, математичка индукција

3.2 Множество на цели броеви

3.3 Множество на рационални броеви

3.4 Множество на реални броеви: претставување на броевите на реалната права, апсолутна вредност, линеарни неравенки со една променлива, броен интервал, биномна формула, точки во рамнина

4. Детерминанти и матрици

4.1 Детерминанти: детерминанти од втор, трет и повисок ред. Особини на детерминантите и нивно пресметување

4.2 Матрици: видови матрици. Операции со матрици, Елементарни трансформации на матрици

5. Системи линеарни равенки

5.1 Крамеров метод: услови за постоење на решение

5.2 Гаусов метод на елиминации, модификации на Гаусов метод

6. Низи од реални броеви

6.1 Дефиниција на низа

6.2 Особини на низи

6.3 Аритметичка и геометриска прогресија

6.4 Гранична вредност на низа

6.5 Операции со конвергентни низи

6.6 Карактеристични гранични вредности

7. Функции од една реална променлива

7.1 Поим за функција од една реална променлива

	7.2 Својства на функции од една реална променлива: Ограниченост. Монотоност. Парност и непарност. Периодичност 7.3 Елементарни функции: Линеарна, квадратна, експоненцијална, логаритамска, тригонометриски функции 7.4 Гранична вредност на функција 7.5 Операции со гранични вредности на функции 7.6 Некои карактеристични гранични вредности на функции 8. Диференцијално сметање 8.1 Поим за извод на функција 8.2 Правила за диференцирање 8.3 Извод од сложена функција 8.4 Геометриско толкување на поимот за извод на функција 8.5 Изводи од повисок ред 8.6 Испитување тек и график на функција			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време	180		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часа
		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часа

16.	Други форми на активности		16.1	Проектни задачи	20 часа
			16.2	Самостојни задачи	20 часа
			16.3	Домашно учење	80 часа
17.	Начин на оценување				
	17.1	Тестови			60 поени
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна			30 поени
	17.3	Активност и учество			10 поени
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)			до 50 бода	5 (пет)
				од 51 до 60 бода	6 (шест)
				од 61 до 70 бода	7 (седум)
				Од 71 до 80 бода	8 (осум)
				Од 81 до 90 бода	9 (девет)
				Од 91 до 100 бода	10 (десет)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			Најмногу до 3 отсуства во текот на семестарот	
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Комисија за самоевалуација	
22.	Литература				
	22.1	Задолжителна литература			

		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Јанев Д.	Математика за економисти	Економски факултет УКИМ Скопје	2001
		2.	Salzman S., Clendenen G., Miller C.	Mathematics for Business	Pearson Education Canada	2010
		3.	Barnett A., Ziegler M., Byleen K. E.	College Mathematics for Business, Economics, Life Sciences and Social Sciences	Prentice Hall PTR	2010
	22. 2	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3	Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии
---------------------	--

1.	Наслов на наставниот предмет	ДАНОЧНО РАБОТЕЊЕ			
2.	Код	М-ДРАБ			
3.	Студиска програма	Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Втора година/ трет семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Доц. д-р Дори Павлоска Ѓорѓинеска			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): По завршувањето на наставата студентите треба да бидат способни да ги разбираат и стручно да ги толкуваат алтернативните решенија при уредувањето на даночниот систем. Да вршат експертски анализи на ефектите на даноците на микроекономски и макроекономски план. Да направат правилен избор на најефикасното решение помеѓу повеќе понудени алтернативи. Брзо да се вклучат во јавниот или приватниот сектор како стручни кадри со познавања на даночната материја . Да организираат консалтинг услуги за оданочувањето како самостојна дејност				
11.	Содржина на предметната програма 1. Даноци: Поим и значење. Класификација на даноците. Елементи на даноците 2. Принципи на оданочувањето 3. Двојно оданочување				

	4. Оданочувањето и распределбата на доходот 5. данични манипулации и нивно сузбивање 6. Ефекти на оданочувањето на понудата на труд, штедењето и инвестициите 7. Даночниот систем и даночната политика во Република Македонија 8. Меѓународни аспекти на оданочувањето			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време		180	
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часа
		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часа
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часа
		16.2	Самостојни задачи	20 часа
		16.3	Домашно учење	80 часа
17.	Начин на оценување			
	17.1	Тестови		60 поени
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		30 поени

	17.3	Активност и учество			10 поени			
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)			до 50 бода		5 (пет)		
				од 51 до 60 бода		6 (шест)		
				од 61 до 70 бода		7 (седум)		
				Од 71 до 80 бода		8 (осум)		
				Од 81 до 90 бода		9 (девет)		
				Од 91 до100 бода		10 (десет)		
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			Најмногу до 3 отсуства во текот на семестарот				
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Комисија за самоевалуација				
22.	Литература							
	22.1	Задолжителна литература						
		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година		
		1.	Musgrave, R. and P.Musgrave	Public Finance in Theorz and Practice	Mc Granj-Hill Companies, Inc., Hightstonjn	1988		
		2.	Атанасовски, Живко	Јавни финансии, универзитетски учебник	Економски факултет, Скопје	2004		
		3.						

22. 2	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.				
	2.				
	3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет		СМЕТКОВОДСТВО		
2.	Код		М-СМЕТ		
3.	Студиска програма		Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен менаџмент		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)		Факултет за менаџмент		
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)		Прв		
6.	Академска година / семестар		втора година / трет семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити 6
8.	Наставник		Проф. д-р Маријан Стевановски		

9.	Предуслови за запишување на предметот	//
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Целта на предметот Сметководство е запознавање на студентите со теориските правила за сметководството во претпријатијата и примената на тие правила. Студентите ги изучуваат задачите на поедините делови на сметководството во современите стопански услови. Посебни знаења се стекнуваат од областа на сметководственото следење на на работењето на претпријатието и користењето на податоците со цел за обликување на сметководствени информации. Во рамките на тоа, студентите се запознаваат со основните техники на евидентирање на деловните промени според начелата на двострано сметководство, се запознаваат со сметководствените начела, примената на меѓународните сметководствени стандарди. Студентите, исто, така, составуваат темелни финансиски извештаи, со користење на персонален компјутер. Важно е студентите добро да ја совладаат логиката на донесување на сметководствени заклучоци, како и начелата на сметководствена обработка на податоците за економските процеси и обезбедување на информации за потребите на различни корисници. Темелните знаења кои се стекнуваат со овој предмет претставуваат основа за водење на претпријатието и надзор над одвивањето на сите деловни трансакции. Современите движења во стопанството придонесуваат кон хармонизација на сметководството со цел за задоволување на потребите на глобалната економија.	
11.	Содржина на предметната програма - Детерминирање и еволуција на сметководството Видови на стопанско известување. Поимања на сметководството. Појава и историски развој на сметководството. Карактеристики на сметководството. Цели и задачи на сметководството. Сметководството како форма на комуницирање. Корисници на сметководствените информации - Сметководствени концепти и квалитативни карактеристики на сметководствените информации Останати фундаментални сметководствени концепти. Квалитативни карактеристики на сметководствените информации. Ограничувачки фактори при примената на сметководствените концепти - Контата (сметките) како инструмент на сметководствената постапка Детерминирање на сметките и контниот (сметковен) план. Контна (сметковна) рамкаКонтен (сметковен) план. Видови сметки. Салдо и салдирање. Контна (сметковна) интегралност и хомогеностКнижење на сметките (контата) Форми на контата. Двојно книговодство. Стопански и сметководствени настани. Биланси. Влијание на зголемувањето и намалувањето на расходите врз финансискиот резултат. Влијание на зголемувањето и намалувањето на приходите врз финансискиот резултат Расчленување и монтирање на билансот на состојба. Редослед на сметководствената постапка. - Сметководствен циклус во деловните ентитети Фази на сметководствениот циклус. Анализа и обработка на трансакции. Работен	

	лист. - Сметководствена аналитичка евиденција Сигнификантност на аналитичката евиденција. Видови аналитичка евиденција. Аналитичка евиденција на материјалите, недовршеното производство, готовите производи и стоките. - Поим и поделба на средствата Постојани средства. Книжење во врска со стекнувањето на постојани средства. Амортизација на постојаните средства. Тековни средства. Трошоци - поим, видови и книжења. Готови производи и трговски стоки. - Обврски Сметководствен третман на тековните обврски. Сметководствен третман на обврските кон добавувачите. Сметководствен третман на обврските по основ на издадени кусорочни хартии од врдност. Сметководствен третман на тековно достасани долгорочни обврски. Сметководствен третман на обврските за даноци и придонеси. Сметководствен третман на другите обврски. Третманот на тековните обврски во извештајот на паричните текови. Долгорочни обврски. Обврзници - Финансиски резултат и капитал на сопствениците Редовни и вонредни приходи и расходи. Утврдување на финансискиот резултат. Распоредување на бруто добивката. Капитал. Елементи на делот акционерски капитал во билансот на состојбата. Номинална вредност: Легален капитал на фирмата. Дополнително уплатен капитал. Задржана добивка: Износ на неисплатени дивиденди. Приоритетни акции. Запишување на акции. Остварен финансиски резултат. Дивиденди - Сметководствени грешки Карактер на сметководствени грешки. Контрола на сметководствени грешки. Правила за барање на сметководствени грешки. Исправување на сметководствените грешки - Сметководствената регулатива во меѓународни и национални рамки и перспективите на професионалната сметководствена професија Комитет за меѓународни сметководствени стандарди. Меѓународни сметководствени стандарди. Сметководствени принципи. Професионална регулатива	
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /	
13.	Вкупен расположлив фонд на време	
14.	Распределба на расположливото време	180

15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови
		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часови
		16.2	Самостојни задачи	20 часови
		16.3	Домашно учење	80 часови
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа	
	17.1	Тестови		70
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		20
	17.3	Активност и учество		10
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до x 50 бода	5 (пет)
			од 51 x до 60 x бода	6 (шест)
			од 61 x до 70 x бода	7 (седум)
			Од 71 x до 80 x бода	8 (осум)
			Од 81 x до 90 x бода	9 (девет)
			Од 91 x до 100 x бода	10 (десет)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			

20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација преку анкетен прашалник			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Kerzner H	Project Management a system approach to planning, scheduling and controlling	John Wiley	2003
		2.				
		3.				
	22.2	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
		2.				

		3.				
--	--	----	--	--	--	--

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	АНГЛИСКИ ЈАЗИК 3			
2.	Код	М-АНГЗ			
3.	Студиска програма	Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Втора година/ трет семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Лектор м-р Анка Веселинова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Продлабочување на знаењата од областа на лексиката и граматиката кои се однесуваат на типични комуникациски ситуации од деловниот свет, активна употреба на писмениот и устен стручен јазик – пасивна употреба, разбирање на чуен или прочитан текст				
11.	Содржина на предметната програма $\blacktriangledup$ Таргет маркети (вокабулар, сегашни граматички времиња, давање мислење, пишување реклама) $\blacktriangledup$ Триумф и катастрофа (вокабулар, минати граматички времиња, извинувања критикувања, заклучувања, пишување скратеници)				

	⤴ Приоритизирање (вокабулар, идни граматички времиња, барања и понуди, писмо со барање за наплата) ⤴ Глобализација (вокабулар, рутини и навики, убедливо зборување, пишување сумирање на аргументи) ⤴ Култура на компанијата (вокабулар, модални глаголи, обврска и потреба, пишување е-маил до цел персонал) ⤴ Побарувачка и набавка (вокабулар, сврзници, учество на состаноци, опишување трендови).			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно			
13.	Вкупен расположлив фонд на време		180 часа	
14.	Распределба на расположливото време			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часа
		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часа
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часа
		16.2	Самостојни задачи	20 часа
		16.3	Домашно учење	80 часа
17.	Начин на оценување			
	17.1	Тестови		60 поени

	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна			30 поени		
	17.3	Активност и учество			10 поени		
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)			до 50 бода	5(пет)		
				од 51 до 60 бода	6(шест)		
				од 61 до 70 бода	7(седум)		
				од 71 до 80 бода	8(осум)		
				од 81 до 90 бода	9(девет)		
				од 91 до 100 бода	10(десет)		
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			Најмногу 20% отсуство од наставата во текот на семестарот			
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Комисија за самоевалуација			
22.	Литература						
	22.1	Задолжителна литература					
		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година	
		1.	Jon Naunton,	Pro File 2	Oxford University Press	2005	

		2.	Michael Duckworth	Business Grammar and Practice	Oxford University Press	2009
		3.				
		Дополнителна литература				
	22. 2	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	David Grant, John Hughes & Rebecca Turner	Business Result Intermediate Student's Book	Oxford University Press	2009
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	АНГЛИСКИ ЈАЗИК 4
2.	Код	М-АНГ4
3.	Студиска програма	Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен менаџмент
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус

6.	Академска година / семестар	Втора година/ четврт семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Лектор м-р Анка Веселинова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се унапредат вештините на деловна писмена и усна комуникација. Да се оспособат студентите за усно и писмени реферирање за стручен текст. Да се оспособат студентите за успешно следење и учествување на стручни собири што се одржуваат на англиски јазик.				
11.	Содржина на предметната програма ⤴ Преговарање (вокабулар, условни реченици, справување со жалби од клиентите, пишување писмо одговор на жалба од клиент) ⤴ Конкурентност (вокабулар, карактеристики на глаголите, правење презентации, пишување извештај) ⤴ Интернационален бизнис (вокабулар, пасивни реченици, пречекување на посетители, пишување постер презентација) ⤴ Човечки ресурси (вокабулар, фразални глаголи, справување со прашања на интервју , пишување мотивационо писмо) ⤴ Почнување на бизнис (вокабулар, карактеристика на придавки и прилози, одговарања на прашања и предложувања, пишување писмо со барање за финансиска поддршка) ⤴ Репутација (вокабулар, определен член, разјаснување, пишување press release.				
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно				
13.	Вкупен расположлив фонд на време		180 часа		
14.	Распределба на расположливото време				
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава		30 часа

		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часа
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часа
		16.2	Самостојни задачи	20 часа
		16.3	Домашно учење	80 часа
17.	Начин на оценување			
	17.1	Тестови		60 поени
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		30 поени
	17.3	Активност и учество		10 поени
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода	5(пет)
			од 51 до 60 бода	6(шест)
			од 61 до 70 бода	7(седум)
			од 71 до 80 бода	8(осум)
			од 81 до 90 бода	9(девет)
			од 91 до 100 бода	10(десет)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Најмногу 20% отсуство од наставата во текот на семестарот	
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Комисија за самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Jon Naunton,	Pro File 2	Oxford University Press	2005
		2.	Michael Duckworth	Business Grammar and Practice	Oxford University Press	2009
		3.				
	22.2	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	David Grant, John Hughes & Rebecca Turner	Business Result Intermediate Student's Book	Oxford University Press	2009
		2.				

		3.				
--	--	----	--	--	--	--

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ФИНАНСИСКИ ИНСТИТУЦИИ И ПАЗАР НА КАПИТАЛ			
2.	Код	М-ФИПК			
3.	Студиска програма	Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	Втора година / четврти семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Доц. д-р Александар Дејановски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	//			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Целта на предметот е да се запознаат слушателите со основните елементи и функции на пазарот на капиталот. Пазарот на капитал нуди недоволно искористени ресурси за проширување на стопанската дејност во земјите во транзиција. Познавањето на механизмите на примарната емисија на акции како и институционалното инвестирање ќе овозможи полесно вклучување на секој партнер во акционерското стопанство без разлика дали ќе дејствува како одговорна личност кај издавачот на акциите или кај посредникот во сообраќајот со хартии од вредност или ќе се појави како самостоен инвеститор кој води сопствено претпријатие.				
11.	Содржина на предметната програма				

	16. Основни поими и функции на финансискиот систем 17. Финансиски пазари и финансиски инструменти 18. Финансиски посредници 19. Регулација на финансиските пазари и институции 20. Мерење на каматните стапки 21. Теорија на портфолио изборот 22. Вреднување на паричните текови во странски валути 23. Ризична и рочна структура на каматните стапки 24. Институционална структура на финансиските пазари 25. Структура на примарниот и секундарниот пазар 26. Пазар на пари 27. Пазар на обврзници 28. Пазар на акции 29. Пазари на дериватни финансиски инструменти 30. Комерцијални банки – принципи на функционирање и раководење 31. Регулација и структура на банкарската индустрија 32. Други депозитни финансиски институции 33. Небанкарски финансиски институции 34. Инвестициони банки			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време	180		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови
		15.2	Вежби (лабараториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови

16.	Други форми на активности		16.1	Проектни задачи	20 часови
			16.2	Самостојни задачи	20 часови
			16.3	Домашно учење	80 часови
17.	Начин на оценување			2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа	
	17.1	Тестови			70
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна			20
	17.3	Активност и учество			10
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)			до x 50 бода	5 (пет)
				Од 51 x до 60 x бода	6 (шест)
				од 61 x до 70 x бода	7 (седум)
				Од 71 x до 80 x бода	8 (осум)
				Од 81 x до 90 x бода	9 (девет)
				Од 91 x до 100 x бода	10 (десет)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит				
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Интерна евалуација преку анкетен прашалник	
22.	Литература				
	22.1	Задолжителна литература			

		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Cingula, M., Klačmer, M.	Financijske institucije i tržište kapitala	FOI, Varaždin,	2003
		2.				
		3.				
	22. 2	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Leko, V.	Financijske institucije i tržišta, Pomoćni materijali za izučavanje	Ekonomski fakultet Zagreb	2002
		2.				
		3.				
	Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет		РЕВИЗИЈА			
2.	Код		M-PEB			
3.	Студиска програма		Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен			

		менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	Втора година / четврти семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Маријан Стевановски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	//			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Цел на предметот е стекнување на студентите со потребното воведување на ревизијата во работењето на претпријатието. Предметот ја проучува ревизијата како основна поддршка за менаџментот. детално се анализира претпријатието и се оценува неговата успешност од сите аспекти. Акцентот не е ставен само на финансиската анализа на целокупното работење, од планирањето и кадровската проблематика па се до влијанието на истите и други фактори врз финансискиот резултат од работењето. Во текот на изведувањето на наставата ќе се анализираат неколку примери од работењето на претпријатието и ќе се анализира неговата успешност. Студентите ќе се стекната со знаења и способности кои ќе им овозможат успешна анализа на работењето на претпријатието и контрола над тоа работење. Преку наставата студентите не ги совладуваат само техниките за анализа на работењето на претпријатието во контролата над тоа работење, туку ќе научат критички да размислуваат и практично да го применат нивното знаење.				
11.	Содржина на предметната програма - Ревизија на управувањето со финансиските резултати Вовед во ревизијата. Ревизија на управувањето. Повратна врска на управувачката ревизија. Организација на ревизијата. Стратегиско и оперативно управување со деловните резултати. Методи на ревизијата. Модел на SWOT анализа. Процес на ревизија (Организација на ревизија и видови на ревизија). Исто така се обработуваат и институционалните аспекти на ревизијата. - Анализа на работењето Вовед во анализата на работењето. Задача, цел и постапка на анализата на работењето. Анализа на работењето и деловното одлучување. Врската помеѓу контролата и менаџментот. Организација на анализата на работењето.				

	Анализа на работењето, контрола и ревизија. Споредба на анализите, контролата и ревизијата. Специфичности на анализата на информациското работење. - Методи за анализа на работењето Методи и техники за анализа на работењето. Методи за темелна анализа. Статистички методи. Останати методи. Методи на споредба. Методи на изолација. Методи за односот на вредноста на показателите. Метод на корелација. Апсолутни и релативни броеви. - Стандарди и успешност на работењето Обликување на стандардите во работењето и контролата. Стандарди и работна успешност. Стандарди и квалитет. Стандарди и рационализација на работењето. - Управување со целосниот квалитет. Менаџмент на целосен квалитет (Total quality management). Основни карактеристики на менаџментот на целосен квалитет. Поим и значење на управувањето со целосниот квалитет. Циклус на квалитетот. Поим на квалитет. Квалитет на работењето и квалитет на производот. Формулна позадина на воведувањето на квалитетот. Значење на квалитетот и сертификацијата. - Планирање и контрола Поврзаност на контролата и деловниот план. Корекција и ребаланс на планот. Видови на деловни планови: во однос на предметот, во однос на организацијата, во однос на ресурсите, во однос на повторувањето на активностите, во однос на ширината на опфатот, во однос на времето на опфатот. Состав на планирањето. Анализа и известување за реализација на плановите. - Анализа на кадровските ресурси Анализа на човечките ресурси и потенцијали и нивно оценување. Структура на кадрите. Анализа и оценување на кадровската политика. Управувачки и раководечки активности, извршни активности, општи и административни работи. Опис на работата. Политика на запослувањето. Состав и напредување на кадрите. Специфичности на работата во работните и информационите системи. Анализа и оценување на продуктивноста на трудот. Продуктивноста и квалитетот. - Анализа на средствата Постојани средства. Анализа и оценување на постојаните средства. Економија на инвестициите. Исплатливост на инвестицијата. Показатели на динамичноста, однос на приходите и вредноста на сопственоста, показател за тежината на работата, показател за техничката опременост на работата, показател за користењето на капацитетите, показатели за повратот на инвестицијата, показател за покритието на постојаните средства, показател на ризичноста. Анализа на структурата на постојаните средства. - Анализа на тековните средства
--	---

	Тековни средства. Анализа на тековните средства. Анализа на структурата на тековните средства. Показател на ликвидноста: коефициент на тековната ликвидност, брза ликвидност, финансиска стабилност. Консолидиран извештај cash flow. Анализа на билансот. Хоризонтална и вертикална анализа. Показател за ликвидноста. - Анализа на трошоците на работењето Значење на трошоците при управувањето со претпријатието. Анализа на трошоците. Анализа на структурата на трошоците. Трошоците во однос на вкупното работење. Фиксни, варијабилни, вкупни, и просечни трошоци. Методи на поделба на трошоците: логичка метода, искуствена, математичка метода. Рационализација на трошоците и одлучување за пресметката на трошоците. - Утврдување и оценување на деловните резултати Утврдување на резултатот од работењето. Факторска анализа на деловниот резултат. Анализа на големината и структурата на финансискиот резултат. Показател на активноста, профитабилноста, економичноста, активноста, задолженоста. - Анализа на работната успешност Анализа и показател на успешноста. Структура на клучните показатели за работењето. Односи на оставрените и посакуваните показатели на успешноста. Мерење и одредување на финансиското работење. Анализа на финансиското работење. Финансиски показатели за работењето на претпријатието. Меѓународна стандардизација за показателите на деловниот успех. Анализа на бонитетот на работењето. - Анализа и рационализација на деловните функции и процеси како и ефикасноста во управувањето. Анализа на факторите и рационализацијата на интерните процеси. Оптимализација на процесот на производство. Калкулација на продажната цена. Анализа на деловните одлуки. Анализа на функцијата на управувањето. Анализа на функцијата на планирање, на организирање, на раководење, на управување со човечките ресурси, анализа на функцијата на контрола. - Сметководствена политика и финансиско известување Влијание на сметководствената политика врз сметководствената положба и успешноста на работењето на претпријатието. Финансиско известување. Поврзаност на управувањето, информацијата, и сметководствената политика. Проблематика на процена на позицијата на финансиските извештаи. Сметководствени начела и стандарди како дел од сметководствената политика.	
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /	
13.	Вкупен расположлив фонд на време	

14.	Распределба на расположливото време		180	
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови
		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часови
		16.2	Самостојни задачи	20 часови
		16.3	Домашно учење	80 часови
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа	
	17.1	Тестови		70
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		20
	17.3	Активност и учество		10
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до x 50 бода	5 (пет)
			од 51 x до 60 x бода	6 (шест)
			од 61 x до 70 x бода	7 (седум)
			Од 71 x до 80 x бода	8 (осум)
			Од 81 x до 90 x бода	9 (девет)
			Од 91 x до 100 x бода	10 (десет)

19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит					
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација преку анкетен прашалник			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
	22.1	Ред.бр.ој	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Avelini-Holjevac, I.,	Kontroling upravljanje poslovnim rezultatima	Opatija, Hotelijerski fakultet	1998.
		2.	Žager, K., Žager, L.:	Analiza finansijskih izvještaja	Masmedia, Zagreb	1999
		3.	Osmanagić-Bedenik, N.	Kontroling abeceda poslovnog uspjeha	Školska knjiga, Zagreb	1998.
	Дополнителна литература					
	22.2	Ред.број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				

		2.				
		3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет		МЕНАЏМЕНТ НА ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ			
2.	Код		М-МЧР			
3.	Студиска програма		Менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)		Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)		Прв			
6.	Академска година / семестар		Трата година / петти семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник		Проф. д-р Роберт Димитровски			
9.	Предуслови за запишување на предметот		//			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со основните принципи на управувањето со човековите активности во функција на подигањето на ефективностa и ефикасноста на работењето. Студентите ќе ги запознаат првичните напори како да се стигне до човекот со цел тој да биде комплетно посветен на работата која ја врши но и во функција на негово задоволување како хумано суштество. Вежбите како комплемент на студиумот со заокружување на теориските основи треба да обезбедат основни вештини и познавања на проблемите во муѓучовечкото комуницирање на работа и во врска со работата. Елементарно ниво на куминикациски способности и вештини се предвидуваат во рамките на наив. Студентите преку практични вежби и					

	симулации на состојби ќе ја доловат сликата и механизмите за разрешување. Елементарни познавања за организацијата, управувањето и групната динамика се потребни како основа за совладување на предвиденото.
11.	Содржина на предметната програма 1. Вовед во Менаџментот на човечки ресурси како наука Појава и поим за менаџмент со човечки ресурси. Дефиниции за менаџментот со човечки ресурси. Теории (Маслов...). Хауторнов експеримент. Елтон Мајо. Бихејвиоризам. Развој на интересот за Менаџментот на човечки ресурси. 35. Менаџментот на човечки ресурси како научна дисциплина Менаџментот на човечки ресурси како наука. Улогата и местото на Менаџментот на човечките ресурси во светот на глобалното општество и дефинирање на Менаџментот на човечки ресурси. 36. Анализа на работата Што е тоа работа. Поим и дефинирање. Карактеристики на процесот на работата. Постапки и инструменти кои ја определуваат работата и нејзините димензии. 37. Потреба од системски пристап кон човечките ресурси Планирање на очекуваните ресурси. Предвидување и потребата од предвидување. Проектирање и прогнзирање. Оптимирање, усогласување и евалуација на активностите во обезбедување на човечки ресурси. 38. Обезбедување на организациите со хуман потенцијал Регрутирање. Поим за регрутирање. Екстерно, интерно регрутирање. Постапки и методи на регрутирање. 39. Избор на потребните човечки потенцијали Селекција на вработените. Поим и начини на селекција. Методи и инструменти за селекција. Оперативни постапки на селектирање. Интервју, социјализација, евалуација. 40. Одржување на нивото на ефикасност на вработените Обука на вработените и кандидатите за вработување. Поим и потреба од обука. Програми за обука. Начин и организација на обуката. Трендови и практики за обука во глобалното општество. Евалуација Evalvacija на постигнувањата од обуката. 41. Оценка на нивото и перформансите на вработените Оценка за перформансите на вработените. Видови на оценки. Оценки и методи. Инструменти на оценка. Грешки и отстапувања. Корекции и потреба од нив. 42. Управување со кариера Што е тоа кариера. Развој на кариера. Облици и проценки на кариерен развој. Проценки и искуства во областа на кариерата. Управување со кариерата. Индивидуални, групни и организациски аспекти на процесите на управувањето со кариерниот развој на вработените во организацијата. 43. Плати и надоместоци по основ на работата Надоместоци. Поим. Материјални и нематеријални. Систем на плати. Политики, конкурентност, баланси. Основна плата. Надоместоци. Плати на основа на перформанси, теории, симулации.

	44. Регулирање на работните односи Работни односи и договори врз нив. Законска основа. Колективни договори и колективно договарање. Видови на договори. Општ и гранкови колективни договори. Синдикати: поим, улога, место и функција. 45. Флуктуација на кадри Напуштање на организацијата. Поим и причини. Видови на флуктуација на кадри. Управување и можности за управување.			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време		180	
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови
		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	45 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часови
		16.2	Самостојни задачи	20 часови
		16.3	Домашно учење	65 часови
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа	
	17.1	Тестови		70
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		20
	17.3	Активност и учество		10

18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до x 50 бода		5 (пет)		
			од 51 x до 60 x бода		6 (шест)		
			од 61 x до 70 x бода		7 (седум)		
			Од 71 x до 80 x бода		8 (осум)		
			Од 81 x до 90 x бода		9 (девет)		
			Од 91 x до100 x бода		10 (десет)		
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит						
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација преку анкетен прашалник				
22.	Литература						
	22.1	Задолжителна литература					
		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година	
		1.	Bogicevic B.	Menadzment ljudskih resursa	CID	2004	
		2.	Kulic. Z.	Upravljanje ljudskim resursima sa organizacionim ponasanjem	Megatrend, Beograd	2003	
		3.					
22.	Дополнителна литература						

2	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.				
	2.				
	3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ДЕЛОВНО ПЛАНИРАЊЕ И ВОДЕЊЕ ПРОЕКТИ			
2.	Код	М-ДПВП			
3.	Студиска програма	Менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	Трета година / петти семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Роберт Димитровски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	//			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Поттикнување на студентите на претприемништвои иновативност. Запознавање со деловните планови и нивната изработка како основ за кредитирање и инвестирање. Наќинот и техниките на изработка на деловни планови и прединвестициски елаборати, со финансиски показатели и прорачуни кои го сочинуваат елаборатот.				

11.	Содржина на предметната програма 2. Поим и суштина на деловното планирање Поим за планирање. Дефинирање на планирањето како менаџерска активност. Најважни активности при планирањето и изработката на проекти. 46. Претприемништво и иновација Вовед во претприемништво. Претприемник во економската теорија и практика. Претприемнишки шанси и можности. Претприемнички идеи. Визија. Менаџмент на мали и средни претпријатија. Претприемничко одлучување. 47. Деловни планови Поим за деловен план. Видови на планови. Содржина на деловен план. Суштински елементи на деловниот план. Кој учествува во изработката на планот. Деловниот план како збир на деловната политика. Деловниот план и развојот на организацијата. 48. Техники на изработка на деловен план Техника за изработка на долгорочен деловен план. Техника за изработка на краткорочен (годишен) деловен план. Техника за изработка на оперативни планови. 49. Деловни стратегии Поим за деловна стратегија. Разлики помеѓу деловна стратегија и оперативното дејствување на организацијата. 50. Финансиски показатели Утврдување на финансиската успешност на вложувањето. Поим за успешност во инвестирањето. Показатели на успешноста. Показатели на ликвидноста. Показатели на економичноста. Рентабилност. Задолженост. 51. Поим и цели на составување на пред-сметката Постапка на изработка на пред сметка. Финансико обликување на предсметката. Пресметка на деловните функции. Пресметка на продажбата. Пресметка на производството. Предсметка на набавката. Пресметка на материјалните трошоци. Пресметка на непосредната работа. Продажни и административни трошоци. Залиха. Употреба на инфо технологија. 52. Теорија на трошоци Поим и видови трошоци. Трошоци по време случување. Трошоци по место. Трошоци според начин на калкулирање во цената на производот. Трошоци по искористеност на капацитет. Трошок по производ. Однос трошок ефект. 53. Финансиски известија Планиран биланс. Планирана сметка на добивка и загуба. Планирано известување за паричните текови. 54. Контрола на деловноста и нејзино подобрување Поим и суштина на расчленувањето. Поим и цел на контролата. Важноста на предсметката за менаџментот и контролата. Важноста на деловниот план за развој на фирмата. Ревизија на пресметката. 55. Влијание на разни чинители на успехот на проектот Надворешни фактори: институции, технологија, пазар, општество. Внатрешни
-----	---

	фактори: препознатливост на фирмата, технологија. Луѓе, финансиски можности, менаџмент. 56. Планирање на обртни средства со Monte Carlo симулација Основи на Monte Carlo симулацијата. Развој на модели за пресметка на обртните средства. Управување со ризиците во планирањето на трошоците и обртните средства. 57. Изработка на деловен план и инвестициски елаборати Содржина на деловниот план. Деловна успешност. Проектно резиме. Оценка на пазарните можности. Планирани финансиски елементи на работењето. Планирани приходи при проширување на работата. План на трошоци при проширување. Техничко-технолошки елементи на инвестицијата. 58. Финансиски елементи на инвестицијата Финансиско-пазарна оценкана проект за проширување. Пресметка на трајните обртни средства. Вредност и структура на влогот. Извори на финансирање. Обврски кон изворите. Проценка на приходи и трошоци. Поврат на инвестиции (методи: поврат по етапи и нето сегашна вредност). Интерна стопа на рентабилност. Оценка на чувствителноста на проектот.			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време	210		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови
		15.2	Вежби (лабараториски, аудиториски), семинари, тимска работа	45 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часови
		16.2	Самостојни задачи	20 часови
		16.3	Домашно учење	95 часови

17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа			
	17.1	Тестови			70	
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна			20	
	17.3	Активност и учество			10	
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до x 50 бода		5 (пет)	
			од 51 x до 60 x бода		6 (шест)	
			од 61 x до 70 x бода		7 (седум)	
			Од 71 x до 80 x бода		8 (осум)	
			Од 81 x до 90 x бода		9 (девет)	
			Од 91 x до100 x бода		10 (десет)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит					
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација преку анкетен прашалник			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Шуклев Б.	Деловно планирање	Економски факултет Скопје	2004

		2.				
		3.				
	22. 2	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Cingula, M	Kako izraditi poslovni plan i investicijski elaborat	RRIF-plus, Zagreb	2000
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет		МЕНАЏМЕНТ СО РИЗИК			
	Код		М-МРИЗ			
3.	Студиска програма		Менаџмент, финансиски менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)		Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)		Прв			
6.	Академска година / семестар		Трета година / петти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	6

8.	Наставник	Доц. д-р Дори Павлоска Ѓорѓиеска
9.	Предуслови за запишување на предметот	//
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Соодветна заштита од ризик е неопходна за да се избегне опасноста од големи загуби, изгубена инвестиција или колапс на претпријатието. Целта на овој предмет е да се објаснат современите постапки за заштита од ризик во тековното работење, како и методи на анализа на ризик во процесот на инвестирање. Ризикот се анализира како мерка за оправдување на инвестирањето и критериум за избор од расположливите можности за трајно вложување на капитал. Почетниците треба да стекнат знаења и способности потребни за решавање на квантитативните проблеми при изборот на инвестициска опција, односно за извлекување на заклучоци од математичките и симулациските модели, вреднување на нивната издржаност и корисност. Притоа ќе се користат елементарните статистичко-математички постапки за анализа на ризик.	
11.	Содржина на предметната програма 1. Значењето на управувањето со ризици. 2. Поимот ризик. 3. Шпекулативни и чисти ризици. 4. Работата на управувачот (менаџерот) со ризици. 5. Класификација на деловниот ризик. 6. Прифатлив степен на ризик. 7. Дефинирање на ставот спрема ризикот. 8. Ризикот како квалитет на резултатот. 9. Одлучување на основа на односот меѓу добивката и ризикот. 10. Управување со чисти ризици. Методи на заштита од чисти ризици (пренос, намалување, преземање, распоред). 11. Поим и обележја на анализата на ризикот. Методика на анализата на ризикот. 12. Идентификување на ризик (ризикот во проекти, претпријатија и пазари). 13. Методи за мерење на ризик (неформална проценка, анализа на веројатност, мерка на дисперзија, портфолио на учинок, пазарен ризик). 14. Вреднување на опции (квалитативна анализа, дисконтна стапка на ризик, коефициент на еквиваленција, очекувана вредност, селекција на портфолија, очекувана корист, „дрво“ на одлучување, CAPM). 15. Одлучување во услови на неизвесност. 16. Анализа на ризикот со симулација.	

12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време		150	
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови
		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часови
		16.2	Самостојни задачи	20 часови
		16.3	Домашно учење	50 часови
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа	
	17.1	Тестови		70
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		20
	17.3	Активност и учество		10
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до x 50 бода	5 (пет)
			од 51 x до 60 x бода	6 (шест)
			од 61 x до 70 x бода	7 (седум)
			Од 71 x до 80 x бода	8 (осум)

		Од 81 х до 90 х бода		9 (девет)		
		Од 91 х до100 х бода		10 (десет)		
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит					
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација преку анкетен прашалник			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Стевановски М.	Финансиски менаџмент	МИТ Универизтет, Скопје	2011
		2.	Paul Hopkin	Fundamentals of Risk Management: Understanding, Evaluating and Implementing Effective Risk Management	Institute of Risk Management	2010
		3.				
	22.	Дополнителна литература				

	2	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет		МЕНАЏМЕНТ НА ИНОВАЦИИ			
	Код		М-МИН			
3.	Студиска програма		Менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)		Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)		Прв			
6.	Академска година / семестар		Трета година / шести семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник		доц. д-р Илија Насов			
9.	Предуслови за запишување на предметот		//			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да се оспособат за критичко разликување на моделите на иновацискиот процес, и да го сфатат значењето на иновацијата во постигнувањето на организациски и стопански успех. Студентите ќе се обучуваат за идентификување на клучните фактори во средина која поттикнува иновации. Студентите ќе бидат во состојба да реагираат флексибилно и да					

	применуваат различни модели на управување и институционализација на инвентивноста во претпријатието. Студентите ќе бидат во состојба критички критички да ја вреднуваат применливоста на иновациите во конкретна ситуација.			
11.	Содржина на предметната програма 59. Управување со иновации. 60. Извор на иновации. 61. Ризикот и неизвесноста. 62. Иновациски процеси. 63. Карактеристики на инвентивни претпријатија. 64. Инвентивни стратегии: развој на нов производ, континуирано унапредување, истражување и трансфер на технологии. 65. Стратешки сојузи, модели на управување со иновациите. 66. Мерење на иновацискиот потенцијал на организацијата.			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време	180		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови
		15.2	Вежби (лабараториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часови
		16.2	Самостојни задачи	20 часови

		16.3	Домашно учење		80 часови	
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа			
	17.1	Тестови			70	
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна			20	
	17.3	Активност и учество			10	
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до x 50 бода		5 (пет)	
			од 51 x до 60 x бода		6 (шест)	
			од 61 x до 70 x бода		7 (седум)	
			Од 71 x до 80 x бода		8 (осум)	
			Од 81 x до 90 x бода		9 (девет)	
			Од 91 x до100 x бода		10 (десет)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит					
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација преку анкетен прашалник			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	Стевановски М.	Финансиски менаџмент	МИТ Универзитет, Скопје	2011
		2.	Paul Hopkin	Fundamentals of Risk Management: Understanding, Evaluating and Implementing Effective Risk Management	Institute of Risk Management	2010
		3.				
	22. 2	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии	
1.	Наслов на наставниот предмет		МЕНАѢМЕНТ НА КВАЛИТЕТ
	Код		М-МКВ
3.	Студиска програма		МенаѢмент
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)		Факултет за менаѢмент

5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	Трета година / шести семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Доц. д-р Сања Николиќ			
9.	Предуслови за запишување на предметот	//			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Поимот за квалитет е стар колку и човечката заедница. Оттука и произлегува значењето на поимот и потребата од негово сеопфатно изучување. Многумина автори го дефинирале квалитетот од различни аспекти, а со оглед на тоа што квалитетот е прилично динамична категорија, треба да се разгледува и од аспект на производителот и од аспект на корисникот, водејќи сметка за задоволување на постоечките и тековно спознаените потреби. Меѓународните норми – стандарди се создавани со години со основна цел подигање на нивото на квалитет до најновите стандарди – стандардите за еколошки менаџмент. Од широката примена на квалитетот како својство произлегува и комплементарноста на предметот Управување со квалитет со остатокот предмети од студиите по економија.				
11.	Содржина на предметната програма 1. Значењето на квалитетот во современите услови на работење. 2. Дефиниција за квалитет. 3. Развој на системите за управување со квалитет. 4. Управување со тотален квалитет (Total Quality Management – TQM). 5. Квалитетот како стратешка цел и фактор за конкурентност. 6. Економија на квалитет. 7. Системи за управување со квалитет. 8. Стандардна оперативна процедура (Standard Operative Procedure – SOP), ИСО стандарди, Европска организација за квалитет (European Organization for Quality – EOQ), Европска фондација за управување со квалитет (European Foundation for Quality Management – EFQM), Американско друштво за квалитет (American Society for Quality – ASQ), Европски квалитет (European Quality – EQ), Управување со квалитет во Германија (Quality Management in German). 9. PDCA циклус. 10. Методи и техники за управување со квалитет.				

	11. Модели. Демингов, Јуранов, Крозбиев. 12. Контрола на квалитет. 13. Маркетиншки квалитети.			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време		180	
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови
		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часови
		16.2	Самостојни задачи	20 часови
		16.3	Домашно учење	80 часови
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа	
	17.1	Тестови		70
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		20
	17.3	Активност и учество		10
18.	Критериуми за оценување		до x 50 бода	5 (пет)

	(бодови/оценка)		од 51 х до 60 х бода		6 (шест)		
			од 61 х до 70 х бода		7 (седум)		
			Од 71 х до 80 х бода		8 (осум)		
			Од 81 х до 90 х бода		9 (девет)		
			Од 91 х до100 х бода		10 (десет)		
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит						
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација преку анкетен прашалник				
22.	Литература						
	22.1	Задолжителна литература					
		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година	
		1.	Skoko, H.	Upravljanje kvalitetom	Sinergija, Zagreb	2000. g	
		2.	Juran, J. M. ; Gryna, F, M	Planiranje i analiza kvalitete	mate, Zagreb	1999	
		3.					
	22.	Дополнителна литература					

2	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.				
	2.				
	3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ДЕЛОВНО ОДЛУЧУВАЊЕ			
2.	Код	М-ДОД			
3.	Студиска програма	Менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	трета година / шести семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Доц. д-р Владо Велкоски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	//			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Подготовка на студентите за квалитетно донесување на одлуки во деловните организации. Пренесување на знаењата потребни на секој поединечен доносител на одлуки во организацијата (менаџер на било кое ниво), без оглед на видот на организациите. Предметот ги запознава студентите со основите на деловното одлучување и теориите за него. Анализа				

	на фазите на процесот на одлучување, начините на донесување одлуки, околностите во кои тие се донесуваат. Улогата и значењето на ИТ системи и средства за поддршка при одлучувањето. Предметот е наменет на секого поради работата но и секојдневниот живот а посебно на идните менаџери кои донесуваат како стратешки така тактички и оперативни.
11.	Содржина на предметната програма Поим и дефинирање на одлучувањето Поим, и дефинирање на одлучувањето. Улогата на одлучувањето. Деловно одлучување. Односот на управувањето, раководењето, менаџментот и одлучувањето. Природата на одлучувањето. Проблеми. Стили. Ефекти. Управување со помош на целите. Теории за одлучување Вовед во теоријата на одлучувањето. Основни концепти на теориите за одлучување. Класична теорија. Неокласични теории. Ситуациона теорија. Проблеми на рационализирање. Рационални, организациски и бихевиористички процесни модели. Состојби при одлучувањето Ситуации на сигурност, несигурност и ризик. Препознавање на ситуацијата при одлучувањето. Веројатност при одлучувањето. Конфликти. Обработка на ситуации. Фактори за одлучување Поим за фактори: надворешни и внатрешни, субјективни и објективни. Формални и неформални. Субјективитет и способност за одлучување. Права и рамки за одлучување. Ограничувања. Психосоцијални елементи. Технолошко-економски елементи. Проценка на влианието на релевантните фактори. Начини на одлучување Програмирано и непрограмирано одлучување. Поединечно и групно. Интуитивно. Одлучување врз основа на проценка. Рационално. Научно. Поединечно и групно одлучување Карактеристики на индивидуалното и групното донесување на одлуки. Групно. Видови на групи. Проблеми на групното одлучување. Предности и недостатоци. Техники на креативно одлучување. Процесот на одлучување Поим, цели и задачи на процесирање на одлуките. Фази на процесот на одлучување: иницијатива, подготовка, донесување, извршување, надзор. Фази на процесот на одлучување во потесна и поширока смисла. Користење на научни методи. Процесирање со поддршка на компјутерска техника. Одлука Поим, важност и улога на одлуките во работењето и водењето на организациите. Елементи и видови на одлуките, координација на одлуките. Дефинирање на критична маса информации за поедини одлуки. Оценка на квалитетот. Цели и последици во одлучувањето Видови на цели. Значење на целите. Управување со целите. Интерпретирање на улогата и последиците во одлучувањето. Моќ за одлуки. Мотивација за одлука.

	- Критериуми за одлучување Поим за критериуми. Дефинирање на критериуми. Видови. Избор и рангирање. Преференции во одлучувањето. - Моделите на одлучување Поим и дефиниција на моделите и нивната примена. Типови на модели. Улогата и корисноста на моделите. Примена на моделите. - Техники за одлучување Техники за одлучување: поим, дефиниција и примена. Техники во услови на сигурност. Техники при ризик. Техники за неизвесност. Избор на соодветна техника. - Информациони системи за поддршка Поим и улога на инфо системите во одлучувањето. Управувачки информатички системи. Системи за поддршка. Системи за поддршка при групно одлучување. Експертски системи. Системи за поддршка на врвното раководство. - Ефекти и успешност при одлучувањето Поим за ефектот при одлучување. Мерење на успешноста. Трошоци за донесување на ефективни одлуки. - Примери на одлуки Примери на одлучување на менаџерите во деловните организации на различни нивоа во организациите (стратешко, тактичко и оперативно).			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време	180		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови
		15.2	Вежби (лабараториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часови

		16.2	Самостојни задачи	20 часови
		16.3	Домашно учење	80 часови
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа	
	17.1	Тестови		70
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		20
	17.3	Активност и учество		10
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до x 50 бода	5 (пет)
			од 51 x до 60 x бода	6 (шест)
			од 61 x до 70 x бода	7 (седум)
			Од 71 x до 80 x бода	8 (осум)
			Од 81 x до 90 x бода	9 (девет)
			Од 91 x до 100 x бода	10 (десет)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација преку анкетен прашалник	
22.	Литература			
	22.1	Задолжителна литература		

		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Благоја Ѓорѓиовски	Теорија на одлучување, книга 1 и книга 2	Економски факултет, Скопје	2008
		2.				
		3.				
	22. 2	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Sikavica, P., Bebek, B., Skoko, H., Tipurić, D.	Poslovno odlučivanje	Informator, Zagreb	1999
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии	
1.	Наслов на наставниот предмет		ОРГАНИЗАЦИСКО ОДНЕСУВАЊЕ
2.	Код		М-ООДНЕ
3.	Студиска програма		Бизнис менаџмент, Јавна администрација и локална самоуправа
4.	Организатор на студиската		Факултет за менаџмент

	програма (единица, односно институт, катедра, оддел)				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)		Прв		
6.	Академска година / семестар		Втора година / трети семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити 6
8.	Наставник		Доц. д-р Владо Велкоски		
9.	Предуслови за запишување на предметот		//		
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Курсот ги претставува основните проблеми во организационото однесување во здравството. Учениците ќе се вклучуваат во дискусии, одигрување улоги, менаџерски игри и проучување на случаи и може да се очекува, преку вакви и други методи на активно учење, да постигнат свесност, чувство и основни средства за менаџирање на сите димензии од организациското однесување.				
11.	Содржина на предметната програма 1. Основни концепти на организациското однесување во организациите за здравствена заштита (поединец, улога, група). 2. Работни односи во организациите за здравствена заштита. 3. Комуникација, конфликт, водење, мотивација и управување со промени. 4. Значењето на менаџерската ефикасност во комплексните мултипрофесионални организации за здравствена заштита.				
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /				
13.	Вкупен расположлив фонд на време				
14.	Распределба на расположливото време		150		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови	
		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари,	30 часови	

			тимска работа	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часови
		16.2	Самостојни задачи	20 часови
		16.3	Домашно учење	50 часови
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа	
	17.1	Тестови		70
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		20
	17.3	Активност и учество		10
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до x 50 бода	5 (пет)
			од 51 x до 60 x бода	6 (шест)
			од 61 x до 70 x бода	7 (седум)
			Од 71 x до 80 x бода	8 (осум)
			Од 81 x до 90 x бода	9 (девет)
			Од 91 x до 100 x бода	10 (десет)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација преку анкетен прашалник	
22.	Литература			

	22.1	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Велкоски В., Кочоска М.	Менаџирање со промените и однесувањето во организациите	Гинис, Прилеп	2011
		2.	Hersey,P., Blanchard H. K., Johnson E. D.	Management of organizational behavior: leading human resources	Pearson Prentice Hall	2008
	22.2	3.	Ivancevich M J., Konopaske R, Matteson T. M.	Organizational Behavior and Management	McGraw-Hill	2010
		Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ДЕЛОВНО КОМУНИЦИРАЊЕ			
2.	Код	М-ДКОМ			
3.	Студиска програма	Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	Прва година / прв или втор семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Доц. д-р Сања Николиќ			
9.	Предуслови за запишување на предметот	//			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Усвојување на општи знаења потребни за успешна интерперсонална комуникација во деловните кругови и успешно креирање на пораки во јавната и пишана комуникација, како и во рамките на презентирањето на информации. Стекнување на различни знаења и способности од применливите области на деловното комуницирање, како што се изведувањето на презентации, комуникација во продажбата, преговарање, водење на состаноци, интервјуирање, електронска комуникација итн. Постигнување поголем степен на компетенција за различни видови комуникациски активности во академското и деловното окружување.				
11.	Содржина на предметната програма 3. Нивоа на анализа во деловното комуницирање и модели на комуникацискиот процес Сфери на деловно комуницирање и фактори за компетенција во деловното комуницирање. Нивоа на комуникациските појави (интраперсонална, интерперсонална, интергрупна, интрагрупна и масовна комуникација). Модели на комуникацискиот процес. 4. Вербална и невербална комуникација Фактори за соодветност на деловната вербална комуникација. Реториката во				

вербалната комуникација. Видови и функции на невербалните пораки. Невербалните пораки во деловното комуницирање. Вештини на самостојно следење и управување со поимите. Фактори за соодветна деловна вербална комуникација. Способност за сопствено следење и управување со впечатоците.

5. Интерперсонална комуникациска компетенција
Димензии на интерперсоналната комуникациска компетенција. Примена на моделот на интерперсонална комуникациска компетенција во деловното комуницирање. Способности поврзани со димензијата на комуникациската делотворност: поттикнување на интеракција, асертивност, управување со интеракцијата, приспособливост. Способности поврзани со димензијата на насоченоста кон другите: емпатија, поддржување, самооткривање, соработка.
6. Деловни комуникациски способности
Важност и начини за практикување на способностите за деловно комуницирање. Активно слушање. Убедување. Самостојна презентација. Давање на повратни информации. Управување со конфликти. Убедување. Сопствена презентација.
7. Елементи на успешно презентациско комуницирање
Дефиниции и општи цели на презентацијата. Можни ситуации за примена на презентација. Задачите на презентерот во одделни фази од презентацијата: отворање на презентацијата, среден дел или изложување на темата, завршување на презентацијата. Соодветни структури на деловно презентирање за различни цели. Видови на презентација од аспект на траењето и деталноста на подготовките.
8. Подготовка и изведување на презентација
Организација на подготовката. Истражување на особините на аудиториумот. Начела за подготовка на содржината и начела на распоредот за презентација на содржината. Визуелизација на содржината. Видови и начела за користење на средствата за презентација. Создавање слика за кредибилитетот на презентерот. Привлекување на вниманието на публиката. Дополнителни техники за зголемување на ефикасноста на презентацијата.
9. Комуникацијата во продажбата
Особини на продавачот кои влијаат на успешноста на продажбата. Подготовка на продажната комуникација. Фази на продажната комуникација. Пристапи кон купувачот. Утврдување на потребите на купувачот/клиентот. Информирање и презентирање на производот/услугите. Техники на одговарање на прашања и приговори. Завршување на продажната комуникација. Посткуповни активности.
10. Преговарање
Дефиниција на преговарањето и преговарачките ситуации. Особини на успешните преговарачи. Подготовка за преговори. Преговарачки стратегии. Тактики и техники за почетните, средишните и завршните фази од преговорите. Неетички техники/тактики во преговорите.
11. Деловни состаноци
Видови состаноци. Подготовка на состаноци. Пожелно и непожелно однесување на учесниците на состанокот. Успешно водење на состаноци. Состаноци на работни групи. Тимови и одбори. Состаноци за информирање, решавање на проблеми и

	одлучување. Состаноци со клиенти и деловни партнери. 12. Интервјуирање Видови интервјуа. Подготовка за интервју. Видови и распоред на прашањата. Фази на интервјуто: отворање, спроведување, завршување. Интервју за вработување. Интервју за проценка на ефикасноста на вработените. Интервју за прибирање на податоци при проектирање на информациски и интелигентни системи. 13. Писмена деловна комуникација Организирање на темата. Структурирање на пораката. Стили во писмената деловна комуникација. Модели во писмената деловна комуникација. Фактори за постигнување на јасност и прегледност на писмената порака. Обликување на реченици и параграфи во текстот. Визуелно обликување на текст. Аргументирање и уверување во писмената комуникација. Јазикот, стилот и тонот во писмените деловни пораки. Обликување на писмени пораки за различни цели. 14. Електронска деловна комуникација Електронски уреди за комуникација. Синхрона комуникација. Синхрона комуникација: телефон, телефакс, истовремени пораки (IRC, ICQ), аудио и видеоконференции, емитурање на Web. Асинхрона комуникација: електронска пошта, дистрибуциски листи, дистрибуциски групи, форуми на Интернет Web, лични Web-страници. Состаноци со посредство на Интернет и системи за соработка.			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време	180		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови
		15.2	Вежби (лабараториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часови
		16.2	Самостојни задачи	30 часови

		16.3	Домашно учење			80 часови
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа			
	17.1	Тестови			70	
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна			20	
	17.3	Активност и учество			10	
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до x 50 бода		5 (пет)	
			од 51 x до 60 x бода		6 (шест)	
			од 61 x до 70 x бода		7 (седум)	
			Од 71 x до 80 x бода		8 (осум)	
			Од 81 x до 90 x бода		9 (девет)	
			Од 91 x до100 x бода		10 (десет)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит					
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација преку анкетен прашалник			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	Locker O K., The Ohio State University,	Business and Administrative Communication	The McGraw-Hill Companies, Inc. United States of America	2000
		2.	Lesikar V.R., Ph. D. Emeritus, Louisiana State University, Flatley E.M., Ph. D. San Diego State University	Basic Business Communication-Skills for Emproving the Internet Generation, Nineth Edition	McGraw-Hill/Irvin, New York	2002
		3.				
		Дополнителна литература				
	22.2	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Madić T.	Komunikologija – psihologija komunikacije, četvrto prerađeno izdanje	Clio	2003
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	ОРГАНИЗАЦИСКА ТЕОРИЈА
2.	Код	М-ОРТЕОР

3.	Студиска програма	Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, менаџмент на јавна администрација и локална смаоуправа, финансиски менаџмент, здравствен менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	Прва година / прв или втор семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Владо Велкоски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	//			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Се комбинираат две цели: теоретска цел за објаснување и прагматичка цел за создавање кои секогаш постојат во една целина. Запознавањето со поединците значајни за организацијата е основната цел на оваа наука. За разрешување на проблемите во организацијата треба да се познава системот на нејзиното функционирање во одредено окружување.				
11.	Содржина на предметната програма - Вовед во организациската теорија Основни сфаќања за организацијата. Организацијата како наука. Научната теорија и организациската теорија. Основи на научното истражување во организацијата. - Организациска историја Претходни сознанија за организацијата. Класификација на развојните насоки на организациската теорија. Развој на организациската наука - Организациски структури Определување на организациската структура. Типологија на организациската структура. Обликување на организациски структури. Фактори кои влијаат врз организациски структури. Модели за мултифакторско делување на изборот на организациски структури. - Организациска архитектура Вовед. Стратегија. Формална организација. Неформална организација. Деловен процес и латерална организација. Современи концепции за организациско обликување.				

	Реинженеринг на деловните процеси. TQM. Кризни системи. Леан менаџмент. Кајзен системи. 6 сигма. Тагучи метода. Управување со знаење во организацијата. - Организациска супраструктура Ад-хок супраструктура. Тимска организација. Организација – пајак. Амеба организација. Виртуелна организација. Стабилни супраструктури. Кластер организација. Разбиена ѕвезда. Стратешки сојузи и алијанси. Фрактална организација и концептот на хаос. - Современи организациски концепции Т-облик. Организација детелина. Организација 4 С. Hipertekst. Platformska. Индивидуализирана информација. Организација со темел на оинформации. Организација која учи. - Модели за вреднување и компарирање Модел на O’neill (Beauvais) School. Флексибилност. Овореност. Споредба по табели. - Човечки димензии на организацијата Групи и управување со групите. Дефиниција за група. Организациски и индивидуални намени на групата. Значење а групата. Големина на групата. Кохезивност. Групни норми. Статусот и групната структура. Видови на групи. - Организациска култура Организациската култура како фактор на успешноста и ефективноста на деловниот систем. Етички елементи на организациската култура. Влијанието на инфо и комуникациските технологии на организациската култура. Организациската култура и организациската делотворност. Примери на организациска култура од светот и Република Македонија. - Менаџмент Што претставува менаџментот. Улогата на менаџментот. Функциите на менаџментот. Подсистемите и менаџмент нивоата. Менаџерски знаења и вештини. Водство и лидерство. Значење на водството. Теории и интеграции. Современи трендови во менаџментот. Претприемништво - Проектна организациска структура Општи проектни карактеристики. Вградување на проектот во организациската структура. Организирање на проектното подрачје.			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време	180		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови

		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часови
		16.2	Самостојни задачи	20 часови
		16.3	Домашно учење	80 часови
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа	
	17.1	Тестови		70
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		20
	17.3	Активност и учество		10
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до x 50 бода	5 (пет)
			од 51 x до 60 x бода	6 (шест)
			од 61 x до 70 x бода	7 (седум)
			Од 71 x до 80 x бода	8 (осум)
			Од 81 x до 90 x бода	9 (девет)
			Од 91 x до 100 x бода	10 (десет)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација преку анкетен прашалник			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Велскоски В.	Менаџеирање со промените и однесувањето во организациите	Гинис, Прилеп	2011
		2.	Благоја Ѓорѓиовски и Димитар Бојациовски	Теорија на организацијата	Економски Факултет	2003
		3.	Велскоски В.	Теории за организацијата и организациското однесување	Гинис, Прилеп	2012
	22.2	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
		2.				
	3.					

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	МАРКЕТИНГ			
2.	Код	М-МРК			
3.	Студиска програма	Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	Прва година / прв или втор семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Сретен Миладиноски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	//			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Цел на предметот е стекнување на основно знаење, како теоретско така и практично, од подрачјети на маркетингот. Во предметот посебно ќе се обрне внимание на маркетинг информативните системи и нивното преоктирање. Преку предавањата, семинарите, вежбите и останатите образовни облици, ќе се настојува да студентите се оспособат по завршувањето на студиите самостојно да пристапат кон решавањето на проблемите во работењето и општеството				
11.	Содржина на предметната програма - Поим и дефинирање на маркетингот Дефинирање на маркетингот. Пазари и видови пазари. Понуда. Побарувачка. Теоретските поставки на маркетингот. Управување со маркетингот. Можноста за настап на претпријатието, организацијата или институцијата на пазарот. Концепции во маркетингот. Производна концепција. Концепција на производот. Продажна концепција. Маркетиншка концепција. - Маркетинг окружување				

Екстерно окружување. Макроокружување на маркетингот. Економски сили. Конкурвенција. Државно-политички влијанија на маркетингот. Микроокружување на маркетингот. Пазар. Добавувачи. Интерно окружување. Следење и анализа на окружувањето. Одговори кон промените и окружувањето.

- **Предизвици за маркетингот**
Претпријатие водено од пазарот. Bench-маркетинг. Маркетинг вредности и односи во работењето. Маркетинг вредности. Маркетинг односи и соработка. Можности за примена на Интернет во маркетингот. Додадени вредности на маркетингот. Цел и структур на етиката во маркетингот. Извори на етиката. Деловна етика и етика во маркетингот.
- **Планирање во маркетингот**
Планирање на активностите на маркетингот. Управувачкиот процес на маркетингот. Анализа на ситуацијата. Утврдување на целите. Избор на цел. Обликување на стратегиите на маркетинг миксот. Планот како пишан документ. Проверка на планот. Контрола на оствареното. Маркетингска стратегија.
- **Истражување на пазарот**
Процес на истражување на пазарот. Видови истражувања. Видови истражување. Видово и извори на податоци. Анализа на податоците и интерпретација на резултатите. Изработка на извештај. Маркетинг информациона системи. Основи на информационите системи во маркетингот. Маркетинг информациона системи. Еволуција на информационите системи. Трансакциски информационите системи. Маркетингски извештајни системи. Маркетингски системи за поддршка на одлучувањето. Експертни системи.
- **Сегментација, позиционирање и предвидување**
Процес на сегментација. Видови пристапи на сегментацијата на пазарот. Географска сегментација. Демографска сегментација. Психолошка сегментација. Сегментација на основите на однесувањето. Позиционирање и предвидување. Одредување на целиот пазар и конкурентите. Стратегии на позиционирање. Мерење и предвидување на пазарните прилики. Дефинирање на потенцијалот на пазарот. Мерење на побарувачката на пазарот. Проценка на идната побарувачка на пазарот. Анализа на временските серии.
- **Однесување на потрошувачите**
Карактеристики на однесувањето на потрошувачите. Психолошки карактеристики. Процес на донесување одлука за купување. Пазар за деловната потрошувачка и односот кон купувањето. Видови пазари. Пазар за производителите. Посреднички пазар. Изведена побарувачка. Нееластичност на побарувачката. Влијание на задоволството врз лојалноста на клиентите и профитот на компанијата. Утврдување на вредности за клиентите. Дефинирање на задоволството на клиентите. Анкета на клиентите за нивното задоволство.
- **Пазар на деловната потрошувачка**
Видови на деловни пазари. Пазар на производители. Пазар на посредници. Пазар на владини агенции. Карактеристики на работните пазари. Изведување на побарувачката. Управување со добавувачките синџири. Специфичности на процесот

на купување на деловниот купувач. Теоретски постпки за однесувањето на купувачот. Карактеристики на окружувањето. Карактеристики на организацискиот купувач. Донесување одлука за купување на деловниот пазар. Фази во процесот на донесување на одлука за купување.

- **Маркетинг елемент - производ**
Пазарни карактеристики на производот. Развој на нов пазар. Маркетиншка програма за лансирање на нов производ. Следење на развојот на производот на пазарот. Комерцијализација на производот. Процес на прифаќање и дифузија на производот. Животен циклус на производот. Марка на производот. Одлука за марката на производот. Проширување на името на марката. Позиционирање на производот.
- **Маркетинг елемент - продажба и дистрибуција**
Продажба. Стратегиска продажба. Контрола на продажбата. Контрола на годишниот план. Контрола на профитабилноста и успешноста. Стратешка контрола. Психологија на продажбата. Психологија на процесот на истражувањето на пазарот. Дистрибуциски канали. Видови на дистрибутивни канали. Видови и облици на трговија. Трговија на мало и трговија на големо.
- **Маркетинг елемент – цена**
Детерминирање на процесот на одредување на цената. Детерминантите на интерното и екстерното окружување. Пристапи кон одредување на цената. Општа економска теорија. Маркетиншка теорија. Финансиска теорија. Стратешки цели на одредување на цената. Политика на одредување на цената. Одредување на цената за нови производи. Психолошко одредување на цената. Промотивно одредување на цената. Методи на одредување на цената. Трошковно ориентираните методи. Пазарно ориентираните методи. Иницирање и реагирање на промената на цената.
- **Маркетинг елемент – промоција**
Маркетиншка комуникација. Цел на комуникацијата. Комуникациски процес. Комуникацијата во функција на промоцијата. Управување со промоцијата. Процес на управување со промоцијата. Промотивен микс. Огласување. Функции на огласувањето. Видови огласување. Процес на огласување. Публицитет и односи со јавоста. Унапредување на продажбата. лична продажба. Директен маркетинг.
- **Организација на маркетинг активностите**
Развој на организацијата на маркетингот. Структура на работната организација и организацијата на маркетингот. Големината на организацијата на маркетингот во работната структура. Облици на организирање. Делотворност на организацијата на маркетингот. Човечки потенцијали во маркетингот. Маркетинг услуги. Дефинирање и класифицирање на услугите. Специфични белези на услугите. Специфичности на пазарот на услуги. Специфичности на елементите на маркетинг миксот. Квалитет на услугите.
- **Институционален маркетинг**
Мотив за размена на деловните пазари. Значење на управувањето на маркетингот со деловните пазари. Значење на истражувањето на деловните пазари. Можности и ограничувања на маркетиншкиот микс. Примена на маркетингот во остварувањето на мисијата на непрофитните институции. Пазар за владина набавка и маркетинг.

	Главни причинители и влијание на одлучувањето на владата како купувач. Лобирање. Меѓународен маркетинг Домашен и меѓународен маркетинг. Глобална стратегија наспроти локална. Окружување во меѓународниот маркетинг. Структура на меѓународната трговија. Фактори кои влијаат на меѓународната трговија. Конкурентност на светскиот пазар. Економско окружување. Одлука за настап во пазар во странство. Истражување на приликите на странските пазари. Меѓународни претпријатија. Стратегија за влез на странските претпријатија. Внатрешни варијабли. Одлуки за маркетингшката програма.			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време		180	
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови
		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часови
		16.2	Самостојни задачи	20 часови
		16.3	Домашно учење	80 часови
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа	
	17.1	Тестови		70
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		20

	17.3	Активност и учество				10
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)				до x 50 бода	5 (пет)
					од 51 x до 60 x бода	6 (шест)
					од 61 x до 70 x бода	7 (седум)
					Од 71 x до 80 x бода	8 (осум)
					Од 81 x до 90 x бода	9 (девет)
					Од 91 x до 100 x бода	10 (десет)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит					
20.	Јазик на кој се изведува наставата				Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата				Интерна евалуација преку анкетен прашалник	
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Миладиноски С.	Маркетинг	МИТ Универзитет Скопје	2011
		2.	Cotler P.,Armstrong G.	Principles of Marketing (14th Edition)	Prentice Hall	February 6, 2011
		3.				

22. 2	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.				
	2.				
	3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет		ФИНАНСИСКИ МЕНАЏМЕНТ			
2.	Код		М-ФМЕН			
3.	Студиска програма		Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)		Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)		Прв циклус			
6.	Академска година / семестар		Втора година/ трети или четврти семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник		Доц. д-р Александар Дејановски			
9.	Предуслови за запишување на предметот					

10.	Цели на предметната програма (компетенции):			
	Целите на овој предмет да ги оспособи студентите од областа на финансискиот менаџментот за поврзување на теориските основи на менаџментот и нивното искористување во областа на практичната работа. Теориската подготовка во таа Модул и во функција на подигањето на квалитетот на студиите ќе биде поткрепена со вежби и семинари.			
11.	Содржина на предметната програма			
	• Институционална структура на финансиските пазари, карактеристиките на одделните видови финансиски инструменти (акции, обврзници, штедни влогови, заеми, финансиски деривати итн.) и делувањето на различни финансиски институции (банки, осигурителни компании, пензиски фондови, инвестициони фондови итн.). • Основните принципи на финансиите, суштината на современата портфолио теорија и принципите на вреднување на основните класи на финансиски инструменти: акциите и обврзниците. • Видови активни, пасивни и неутрални банкарски работи, современите методи за управување со средствата, ликвидноста, обврските и капиталот на банките и анализа на конкретни проблеми од деловната политика на комерцијалните банки. • Формирањето на девизните курсеви и функционирањето на девизниот пазар, главните компоненти на платниот биланс, клучните меѓународни финансиски институции и финансирањето на меѓународната трговија.			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно			
13.	Вкупен расположлив фонд на време		180 часа	
14.	Распределба на расположливото време			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часа
		15.2	Вежби (лабараториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часа

16.	Други форми на активности		16.1	Проектни задачи	20 часа
			16.2	Самостојни задачи	20 часа
			16.3	Домашно учење	80 часа
17.	Начин на оценување				
	17.1	Тестови			60 поени
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна			30 поени
	17.3	Активност и учество			10 поени
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)			до 50 бода	5(пет)
				од 51 до 60 бода	6(шест)
				од 61 до 70 бода	7(седум)
				од 71 до 80 бода	8(осум)
				од 81 до 90 бода	9(девет)
				од 91 до 100 бода	10(десет)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			Најмногу до 3 отсуства во текот на семестарот	
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Комисија за самоевалуација	
22.	Литература				
	22.1	Задолжителна литература			

		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Кралев Т.	Менаџмент,	ЦИМ Скопје,	2004
		2.				
		3.				
	22. 2	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет		ПРЕТПРИЕМНИШТВО И МАЛ БИЗНИС		
2.	Код		М-ПМБ		
3.	Студиска програма		Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен менаџмент		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)		Факултет за менаџмент		
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)		Прв		
6.	Академска година / семестар		Втора година / трет или		Број на 6

		четврт семестар	7 .	ЕКТС кредити	
8.	Наставник	Доц. д-р Дори Павлоска Ѓорѓиеска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	//			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување на знаења и оспособеност за препознавање развој и материјализација на претприемничките идеи. Промените, неизвесностите и ризиците како можност за образованите опретприемници. Движењата од управувајќо кон претптриемничко стопанство. Значење на малите претпријатија. Анализа на претптриемништвото и малото претпријатие.				
11.	Содржина на предметната програма • Претпријатието како систем Претприемништво, поим и настанок. Развој. Претпоставки и услови за развој на претприемништвото. Теориски концепт на проучување на петприемништвото. Поим и особини на претприемашто. Типови претприемачи. Претприемништво и претприемачи во економската теорија. • Извори на претприемништвото Системско претприемништво. Неочекувани случки. Неповторливост. Потреби на процесот. Промена на пазарната структура. Демографски аспекти. Нови знаења. • Иновации и претприемништво Иновацијата како поим. Насоченост кон претприемништво кон иновации. Иновациите и пазар. Принципи за иновацијата. Чекори во претприемничката иновација. Иновацијата и деловниот процес. • Претприемништво, наука и технологија во современото општество Науката како производна сила на општеството. Техника и технологијата како претприемнички активности. Развој и организација на научни паркови. Интеграција во развојот на науката, технологијата и општеството. Вложувања во научно-истражувачката работа. • Индивидуални и корпоративен модел на претприемништвото Поим за корпортивно или внатрешно претприемништво. Типови на интерно перетприемништво. Индивидуално и групно претприемништво. Амерички, европски и азиски тип на претприемништво. • Облици на претприемничките потфати Основање на ново претпријатие. Купување на постоечко претпријатие. Франшиза. Наследување на претпријатие. • Претприемнички стратегии и тактики Визија, мисија, политики и стратегии во стопанството. Видовии облици на				

	стратегии. Битни содржини на поедини видови на претприемнички стратегии. Тактики за претприемничко-менаџерските стратегии. • Институционално-системски претпоставки за развој на претприемништвото Услови за развој на претприемништвото. Општи услови. Посебни услови. Институции за развој на претприемништвото. Претприемнички нкубатори и технолошки паркови. Совети за претприемници. Инвестициски и други фондови. • Организациско планирање на претприемничките активности Цел и потреба од организациско панирање. Пронаоѓање напотребни експерти. Обликување на организацијата. Структурирање на работите и задачите. Вреднување на работите и задачите. Делегирање. • Претприемништво и мало претпријатие Поим за мало претпријатие. Значењето на малото претпријатие за стопанството. Типови мали претпријатија. Правни облици на малите претпријатија. • Развој и перспективи на малото претпријатие Поим за развој на претпријатие. Развиеност. Предности и слабости на мало претпријатие. Животни циклуси на малото претпријатие. Основни причини за неуспех. Перспектива на малите претпријатија. • Работење на малото претпријатие Фактори за деловност. Поим и видови на услови за деловност. Финансиски услови. Материјални услови. Човечки фактор. Облици и видови на ризик при работењето и развојот. • Даночна политика Поим и видови на даноци. Даночна политика. Даночни облици. Даночни обврски на малото претпријатие. • Финансирање на претприемнички потфат Планирање на потреби финансиски средства. Увтрдување на финансиски извори. Утврдување на обврските кон изворите на финансиски средства. Анализа на економската оправданост на претприемничкиот потфат. Буџетирање. • Етичка и оопштествена одговорност на претприемниците Општествена одговорност. Значење на општествената одговорност. Етички кодекс на претприемништвото.			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време	180		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови

		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часови
		16.2	Самостојни задачи	20 часови
		16.3	Домашно учење	80 часови
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа	
	17.1	Тестови		70
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		20
	17.3	Активност и учество		10
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до x 50 бода	5 (пет)
			од 51 x до 60 x бода	6 (шест)
			од 61 x до 70 x бода	7 (седум)
			Од 71 x до 80 x бода	8 (осум)
			Од 81 x до 90 x бода	9 (девет)
			Од 91 x до 100 x бода	10 (десет)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација преку анкетен прашалник			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Hisrich, R. D., Peters, M. P.	Entrepreneurship	Homewood: Irwin,	2000
		2.	Шуклев Б.	Менаџмент на мал бизнис Економски факултет Скопје, 2003	Економски факултет Скопје	2003
		3.				
	22.2	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ЛИДЕРСТВО			
2.	Код	М-ЛИД			
3.	Студиска програма	Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	трета година / трета или четврти семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Доц. д-р Сања Николиќ			
9.	Предуслови за запишување на предметот	//			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Основна цел на предметот не е само теоретскиот пристап кон лидерството, туку пред сè модел на организација заснован на лидерскиот пристап. Воведните предавања ќе се однесуваат на дефинирање на поимот лидерство, објаснување на разликите помеѓу лидерот и менаџерот, укажување на важноста од поделба на лидери и следбеници во зависност од биолошките и психолошките разлики на поединците. Подоцна ќе се претстават и основните стилови на лидери и типови на лидери, како и карактеристиките на лидерот. Со оглед на тоа што лидерството не е само економски феномен, во следните предавања ќе се обработи мултидисциплинарниот пристап на лидерството, особено неговата психолошка димензија. Емоционалната интелигенција и спецификите се од клучно значење за лидерството. Ќе се обработува и концептот креативност, потребен поради новите начини на размислување на лидерот. Во рамките на овој предмет ќе се занимаваме со лидерството во работните организации, а не со политичкото лидерство. Основната на лидерското управување лежи во динамичниот развој на денешното општество. Предметот е фокусиран на способноста за раководење на тим и претпријатие. Предметот укажува на „црните точки“ на лидерството, како и на значењето на лидерството во претпријатијата.				

11.	Содржина на предметната програма • Основи на лидерството, карактеристики на лидерот и донесување одлуки. • Дефиниција на лидерство. • Лидер наспрема менаџер. • Општеството и лидерството. • Стили на лидерство (класични стилови на лидерство, современи стилови на лидерство, бихејвиористички теории, поделено и виртуелно лидерство). • Типови на лидер. • Мултидисциплинарни аспекти на лидерството. • Емоционална интелигенција и лидерство. • Типови на специфичност и лидерство. • Креативност и лидерство. • Улогата на лидерот во организацијата на високите деловни способности. Пристапот на лидерот во мотивирањето на подредените. • Начини на донесување на одлуки. • Извори на остварување на влијание. • Способност на лидерот да го приспособи своето однесување во различни ситуации. • Емпатија. • Мрежи на одлучување и политики на ниво на организација. • Мотивација. • Тимови и тимско работење. • Комуницирање и преговарање.			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време	180		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови

		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	20 часови
		16.2	Самостојни задачи	20 часови
		16.3	Домашно учење	80 часови
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа	
	17.1	Тестови		70
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		20
	17.3	Активност и учество		10
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до x 50 бода	5 (пет)
			од 51 x до 60 x бода	6 (шест)
			од 61 x до 70 x бода	7 (седум)
			Од 71 x до 80 x бода	8 (осум)
			Од 81 x до 90 x бода	9 (девет)
			Од 91 x до 100 x бода	10 (десет)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација преку анкетен прашалник			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред. бр. ој	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ante Lauc	Metodologija društvenih znanosti	Pravni fakultet u Osijeku	2001
		2.				
		3.				
	22.2	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Peter Senge	Peta disciplina – principi i praksa učeće organizacije	Mozaik knjiga, Zagreb,	2001
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3	Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии
---------------------	--

1.	Наслов на наставниот предмет	МЕЃУНАРОДЕН МЕНАЏМЕНТ			
2.	Код	М-МЕЃМЕН			
3.	Студиска програма	Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	Трета година / петти или шести семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Доц. д-р Александра Цибрева Јовановска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	//			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Целта на предметот е запознавање на студентите со спецификите на меѓународниот менаџмент вклучувајќи го разбирањето на стратешките и структуралните фактори на меѓународните корпорации и општествените и културолошките влијанија и разлики на меѓународниот менаџмент.				
11.	Содржина на предметната програма • Меѓународно деловно опкружување Политички, економски, правни и технолошки рамки на работењето. Глобализација/антиглобализација. Светската конкуренција и деловните центри. Националната економија во рамките на меѓународното работење. • Одредување на меѓународниот менаџмент Компаративен, меѓународен, мултинационален и глобален менаџмент – сличности и разлики. Улогата и значењето на меѓународниот менаџмент. Специфичности на меѓународниот менаџмент. Влијанија (слободната трговија, комуникациската и информатичката технологија и сл.) и препреки (трговски бариери, културолочки разлики, национализам и сл.) врз меѓународното работење. • Културолошкиот контекст за меѓународниот менаџмент Поим за култура. Улогата и важноста на културата во меѓународното работење.				

	Димензии на културата. Влијание на културата на менаџментот Крос-културална комуникација (разлики во комуницирањето, крос-културални комуникациски бариери, техники на отстранување на комуникациските бариери). Крос-културално преговарање и одлучување. • Меѓународен стратешки менаџмент Меѓународно стратешко планирање. Обликување и имплементација на стратегии. Типови на соработка (cooperation agreement, patern licensing, franchising, cross licensing, R&D consortia, co-production/buyback, joint venture). Управување со политички ризик. • Дизајнирање на организации и контрола за меѓународно работење Фактори и процес на дизајнирање на организација за меѓународно работење. Традиционални (дивизиска, функциска, мешана организациска структура) и современи облици на организациски структури за меѓународно работење Специфичности на глобалните, мултинационалните, интернационалните и транснационалните корпорации. Одлучување и контрола во меѓународното работење. • Меѓународен менаџмент на човечките потенцијали Менаџмент на човечките потенцијали во мултинационалните и глобалните корпорации. Менаџмент на експатрирани вработени (селекција, крос-културален тренинг, крос-куртуларно прилагодување, мерење на успешноста, компензациски систем и сл.). Споредување на искуствата од различни земји. • Глобален менаџер Способности на глобалниот менаџер. Развој на глобалниот менаџер. Експатријација и репатријација. Значењето на глобалното водење (leadership). Карактеристики на успешниот глобален лидер. • Етички предизвици и општествената одговорност во меѓународното работење Индивидуален етички релативизам, куртулошки етички релативизам и етички универзализам. Етиката како конкурентска предност на светскиот пазар. Крос-куртулошка етика и етички конфликти. • Предизвиците на идниот развој на меѓународниот менаџмент Трендови, прилики и закани на идниот развој на менаџментот и корпорациите во меѓународните рамки на работење. Приспособување на меѓународните трендови на работење. Влијанието на развојот на информатичката технологија.			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време	180		
15.	Форми на наставните	15.1	Предавања-теоретска	30 часови

	активности		настава	
		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	45 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	10 часови
		16.2	Самостојни задачи	10 часови
		16.3	Домашно учење	85 часови
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа	
	17.1	Тестови		70
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		20
	17.3	Активност и учество		10
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до x 50 бода	5 (пет)
			од 51 x до 60 x бода	6 (шест)
			од 61 x до 70 x бода	7 (седум)
			Од 71 x до 80 x бода	8 (осум)
			Од 81 x до 90 x бода	9 (девет)
			Од 91 x до 100 x бода	10 (десет)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација преку анкетен прашалник			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Hodgetts, R. M., Luthans, F	International Management – Culture, Strategy and Behavior Fourth edition	Irwin, McGraw-Hill, NY	2000
		2.	Cullen, J. B., Parboteeah, K. P.	Multinational Management: A Strategic Approach, Third edition	South-Western College Pub	2004
		3.				
	22.2	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Gannon, M. J., Newman, K. L	The Blackwell Handbook of Cross-Cultural Management	Blackwell, Oxford	2001
		2.	Francesco, A. M., Gold B. A.	International Organizational Behavior, Second edition	Prentice Hall, London etc	2005

		3.				
--	--	----	--	--	--	--

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	МЕЃУНАРОДЕН МАРКЕТИНГ			
2.	Код	М-МЕЃМАКР			
3.	Студиска програма	Менаџмент, безбедност и финансиска контрола, финансиски менаџмент, менаџмент на јавна администрација и локална самоуправа, здравствен менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	Трета година / петти или шести семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	доц. д-р Сретен Миладиноски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	//			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Главна цел на предметот е оспособување на студентите за раководење на маркетинг активностите на меѓународниот пазар. По положување на предметот студентот ќе биде оспособен да изврши маркетинг истражување на меѓународниот пазар, позиционирање на мешународниот пазар, како и креирање на соодветен маркетинг микс.				
11.	Содржина на предметната програма 1. Природа на меѓународниот маркетинг 2. Планирање и контрола на меѓународниот маркетинг 3. Меѓународно окружување 4. Истражување на меѓународниот пазар				

	5. Стратегија за настап на меѓународниот пазар 6. Меѓународна дистрибуција 7. Креирање на меѓународен маркетинг микс			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно /			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време		90	
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови
		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	10 часови
		16.2	Самостојни задачи	10 часови
		16.3	Домашно учење	10 часови
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа	
	17.1	Тестови		70
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		20
	17.3	Активност и учество		10
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до x 50 бода	5 (пет)
			од 51 x до 60 x бода	6 (шест)

			од 61 х до 70 х бода	7 (седум)			
			Од 71 х до 80 х бода	8 (осум)			
			Од 81 х до 90 х бода	9 (девет)			
			Од 91 х до100 х бода	10 (десет)			
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит						
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација преку анкетен прашалник				
22.	Литература						
	22.1	Задолжителна литература					
		Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година	
		1.	Prevetic j. Ozretic Dozen Dz.	Osnove medjunarodnog markeitnga	Masmedia Zagreb	2000	
		2.	Prevetic j. Ozretic Dozen Dz.	Medjunarodni markeitng	Masmedia Zagreb	1999	
		3.					
	22.2	Дополнителна литература					
Ред. број		Автор	Наслов	Издавач	Година		

		1.				
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ЕЛЕКТРОНСКО И МОБИЛНО РАБОТЕЊЕ			
2.	Код	М-ЕЛМР			
3.	Студиска програма				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар		7 .	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Доц. д-р Александар Дејановски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Цели на предметот е запознавање на студентите со пристапот на електронското и мобилното деловно работење на корисничко, упоравувачко и стратешко ниво. Предметот го означува односот помеѓу интерните деловни процеси во претпријатието и околината во услови на глобална поврзаност и деловно работење. При тоа детално се анализира современата технологија на која се базираат решенијата на електронското деловно работење. Се прикажува и улогата на интернет и мобилните телекомуникациски мрежи, како важни инфраструктури што ги наметнуваат новите модели на деловно работење и концептот на опстанок на пазарот. Предметот ги анализира најуспешните примери на				

	електронско и мобилно деловно работење, но и големите проблемиси кои се соочува претпријатието кога ќе се обиде да воспостави нова деловна концепција. Посебен акцент е поставен на меѓународно прифатените стандарди релевантни за оваа тема..
11.	Содржина на предметната програма - Технолошка основа на електронското деловно работење. Видови програмски и склоповски архитектури за електронско деловно работење. Сроеви на програмските апликации и начини на интеракција на слоевите. Типични развојни технологии на одделни слоеви. Улогата на одделни слоеви во информацискиот систем и значењето за електронското деловно работење. Поважни стандарди на електронското деловно работење: HTML, XML, XSL. Развојни платформи за развој на современите програмски системи и нивна компаративна анализа. Примери за попознати развојни платформи за одделни слоеви. Избор на развоја платформа во зависност од целниот модел на деловно работење. - Поврзување на програмските системи, интероперабилност и стандарди за размена на податоци. Поврзаност на деловните процеси и влијание на програмските системи што ги поддржуваат. Интероперабилноста на програмските системи како предуслов за поврзување на сложени деловни системи. Дистрибуирани програмски системи и начини на нивно поврзување. Стандарди на поврзување и нивните карактеристики (COM, DCOM, web сервиси). Поврзување на програмски потсистеми внатре во претпријатието. Поврзување на стандардни (commercial of the shelf - COTS) и нестандартни (custom designed) програмски системи. Поврзување на програми внатре во претпријатието. Поврзување на програмски системи помеѓу претпријатијата. - eXtensible Markup Language (XML). Проблем на стандардизација на интероперабилност на сложените програмски системи. Значењето на XML за развој на електронското деловно работење. XML спецификација и начини на нејзино дефинирање (DTD, XML Schema). Индустриски хоризонтални и вертикални XML спецификации и конзорциуми што ги поддржуваат. Анализа на спецификацијата на XML и семантички проблеми. Специфични XML спецификации (ebXML, cXML, BizTalk, finXML, RosettaNet,...) и нивна примена во деловното работење. Конверзија на спецификациите со примена на XSLT. Алатки за обработка и конверзија на XML документи. - Web сервиси Елементи, архитектура и стандарди за поддршка на web сервисите. Simple Object Access Protocol (SOAP). Елементи на SOAP пораците и типични примери на користење. Web Services Description Language (WSDL). Universal Description Discovery and Integration (UDDI). Примери за UDDI репозиториуми. Сигуронски аспекти на користењето на web сервиси (Kerberos, X509). Управување со трансакциите. Влијание на web сервисите на поврзување то на претпријатијата и деловното работење. Примери за користење на web сервис (MS passport). Наплата на web сервисот. Квалитет на услугата (Quality of Service) при користење на web сервиси влијание врз целината на информацискиот систем. Модели на договарања

при користење на web сервиси.

- Деловни модели на електронското деловно работење.
Пазарот во услови на електронско деловно работење (digital marketplace). Глобалната поврзаност и современите конкурентски односи. Модели на деловно работење и пазарната предност. Компоненти на пазарната предност. Видови пазарни предности. Одржливост и трајност на пазарната предност. Вредносна низа на претпријатија (Value chain) и анализа на нејзината продуктивност. Моожност за примена на современата технологија во одделни сегменти на вредносната низа. Поврзаност помеѓу вредносните низи како извор на пазарна предност. Клучни деловни процеси во вредносната низа.
- Електронско деловно работење со крајните корисници B2C.
Позицијата на купувачот во услови на електронско деловно работење. Примена на современата технологија при поврзување на претпријатијата и купувачите. Значајни деловни модели B2C деловното работење и предуслови за нивна примена. Системите за поддршка на B2C деловното работење и нивната врска со информацискиот систем на претпријатието. Карактеристики на продажниот канал. Управување со продажниот канал. Модели, принципи и технологии на собирање податоци за купувачите/корисниците. Анализа на однесувањето на купувачите и системи за анализа на профилот на купувачите. Електронски маркетинг, стратегии за пристап и начин на користење. Управување со односите со купувачите. Сегментирање на пазарот и интересните групи. Видови и улога на порталот во современото деловното работење.
- Финансиски трансакции во деловното работење со крајните корисници. Механизми за плаќањепри деловно работење со крајните корисници и технологии што ги поддржуваат. Просечна цена на трансакциите и исплатливост на системот за плаќање. Автентичност на плаќањето. Моожност за следење на плаќањето и проблемот на анонимноста. Видови плаќања при електронското деловно работење и нивните карактеристики. Off line и on line системи за плаќање. Hash функцијата и нејзината примена во електронското плаќање. Алгоритми за генерирање на електронски монети. Микроплаќања (GeldKarte, Millicent, Micromint, Payword, PayPal), подрачја на примена, моожности и ограничувања. Електронски пари (ecash). Издавање на електронски пари и слеп потпис. Проблем на повеќекратно трошење. Чаумов протокол.
- Електронското деловно работење помеѓу претпријатијата B2B.
Поврзаноста помеѓу претпријатијата и матричната организација како извор на пазарна предност. Видови партнерски односи и нивно влијание на управувањето со синџир за снабдување. Сегментација на деловните партнери според улогата во синџирот на снабдување. Нивоа на односи со претпријатијата од околината (од конкурентна напнатост до стратешко здружување). Сегментација на деловните процеси имајќи ја предвид улогата во управувањето со синџирот на снабдување. Интерни деловни процеси, нивното значење за претпријатието и основни принципи за зголемување на продуктивноста (BPR, TQM, 6sigma). Заеднички деловни процеси како извор на стратешка предност и зголемување на нивната ефикасност со координација во синџирот на снабдувањето (xEngineering). Надворешни деловни

процеси (outsourcing). Синцирот на снабдување и позицијата на претпријатието во него. Клучни деловни процеси (продажба, набавка, производство, дистрибуција). Анализа на ефикасноста на синцирот на снабдување. Трансакции во синцирот за снабдување. Организациски претпоставки.

- Управување со синцирот за снабдување. Нивоа на поддршка во управувањето со синцирот за снабдување: спроведување, планирање и оптимизација, анализа на ефикасноста. Стандардизација на синцирот за снабдување и нејзиното значење за ефикасност на управувањето. Стандарди и попознати системи за поддршка при управувањето со синцирот за снабдување (Supply Chain Management - SCM) компаративна анализа и местата на најголема ефикасност (SAP, ORACLE, ARIBA, i2, Manugistics). Поврзаноста помеѓу ERP и SCM системите. Воведување на SCM системите. Динамика на управувањето и можност за прилагодување на претпријатието на промените во синцирот за снабдување. Зависност на пристапот на управување со синцирот за снабдување.
- Електронски берзи на стока и услуги.
Значење на електронската берза на стока и услуги (B2B exchanges). Конвергенција на берзата на стока на глобалниот пазар и анализа на индустриските вертикали. Примери на познати електронски берзи на стока и анализа на моделите на деловно работење (MetalExchange, PaperSite). Глобални и локални фактори на развојот на електронската берза на стока. Деретулација на одделни сегменти на пазарот и влијанието на развојот на електронската берза на стока и услуги.
- Технологијата на мобилното деловно работење.
Технологија и стандарди за поддршка на мобилното деловно работење (GSM, GPRS, EDGE, W-CDMA, UMTS, WLAN, Bluetooth, WAP). Комплементарни технологии (GPS). Сигурност на мобилната комуникација и заштитни механизми. Брзина на трансфер на податоци.
- Мобилно деловно работење.
Видови современи мобилни платформи. Можности и ограничувања на мобилните платформи (ограничувања на оперативниот систем, медиуми за сочувување, брзина). Конвергенција на мобилните платформи. Мобилните уреди како дел од информацискиот систем. Програмски апликации на мобилните платформи. Видови мобилни услуги и попознати модели на деловно работење. Плаќање во мобилното деловно работење. Сигурност во мобилното деловно работење. Мобилното деловно работење и приватноста.
- Анализа на успешноста на електронското и мобилното деловно работење.
Деловниот процес во услови на електронско деловно работење и податоци те што се разменуваат во и надвор од претпријатието. Места на прибирање на податоци и улогата на информацискиот систем. Критериуми на делотворноста и клучните индикатори на деловното работење (Key Performance Indicators - KPI). Избор, квантификација и ускладување на индикаторите на деловното работење. Мерење и фреквенција на земање примероци. Урамнотежен бодовен систем (Balanced Scorecard - BSC) и програмски систем за поддршка на неговата спроведување (Dialog Software, SAP BSC, ORACLE BSC). Поврзување на BSC системот со други системи за следење на делотворноста на деловното работење (Activity Based Costing

	ABC, Economic Value Added - EVA). Поврзување на системите за следење на делотворноста на деловното работење со информацискиот систем на претпријатието. Анализа на деловното работење на ниво на повеќе претпријатија. - Законска регулатива на електронското деловно работење. Проблеми на Интернет и влијанието врз деловното работење. Регулирање на Интернет. Одговорност за содржината. Заштита на приватноста. Заштита на авторските права. Пристап кон ресурсите. Договарање на услугите на Интернет и основните елементи на договорот (Quality of Service QoS, Service Level Agreement - SLA). Глобалниот пазар, влијанието на корпорациите и одредување на местото на извор на приходи, место за порез и на одговорност. Електронски потпис, релативна законска регулатива и влијание на деловното работење. Основни форми на криминал на Интернет. - Иднината на електронското деловно работење. Нови модели на деловно работење, услови за нивната примена и одржливост (Application Service Providing ASP, Web Services Providing - WSP). Иднината на Интернет, регулирање и форми на прилагодување на квалитетот на услугата. Поврзување на технологиите и нивното влијание на деловното работење (поврзување на мобилните уреди, GPS системи, RFID системи). Контекстно ориентирани системи, предвидливи форми на нивниот развој и влијанието на деловното работење и на општеството во целина.			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно			
13.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часа		
14.	Распределба на расположливото време			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часа
		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часа
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	30 часа

		16.2	Самостојни задачи	20 часа
		16.3	Домашно учење	70 часа
17.	Начин на оценување			
	17.1	Тестови (два колоквиуми или писмен испит)		60 поени
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		30 поени
	17.3	Активност и учество		10 поени
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода	5(пет)
			од 51 до 60 бода	6(шест)
			од 61 до 70 бода	7(седум)
			од 71 до 80 бода	8(осум)
			од 81 до 90 бода	9(девет)
			од 91 до 100 бода	10(десет)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Најмногу 20% отсуство од наставата во текот на семестарот	
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Комисија за самоевалуација	
22.	Литература			
	22.1	Задолжителна литература		

		Ред. бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Chalmtac, I., Gumaste, A., Szabo, C.	Broadband Services: Business Models and Technologies for Community Networks	John Willey and Sons	2004
		2.	Coupey E.	Digital Business: Concepts and Strategies	Prentice Hall, Englewood Cliffs	2004
		3.				
	22. 2	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии	
1.	Наслов на наставниот предмет		Промотивни активности во туризмот
2.	Код		М-ПРАКТ
3.	Студиска програма		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно		Менаџмент на еколошки и рурален туризам

	институт, катедра, оддел)				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Втора година / Четврти семестар	7 ·	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Доц. д-р Александра Цибрева Јовановска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Основната цел на предметот е да запознаат студентите со различните аспекти на промоцијата, основните форми на промотивни активности, како и осознавање на елементите на промотивниот менаџмент.				
11.	Содржина на предметната програма 1. Вовед, дефинирање на промоцијата 2. Учесници во промоцијата 3. Содржина на промотивниот микс 4. Основни обележја на комуникацискиот процес 5. Улога на креативноста во промотивните активности 6. Основни аспекти на однесување на потрошувачите 7. Психолошки принципи на промоцијата 8. Влијанието на опкружувањето врз однесувањето на потрошувачите 9. Економска пропаганда и нејзините функции 10. Влијанието на економската пропаганда врз потрошувачите и произведувачите 11. Општествени последици на економската пропаганда 12. Етиката, законската регулатива и економската пропаганда				

	13. Унапредување на продажбата и нејзините функции 14. Оноси со јавности и видови 15. Лична продажба 16. Директна комуникација како промотивна форма 17. Публицитет – пиом и карактеристики 18. Улогата на промоцијата во туристичкиот маркетинг 19. Сегментација на туристичкиот пазар 20. Имиџот и промотивните активности во туризмот 21. Туристичка пропаганда и видови на туристичка пропаганда 22. Пропагандна порака и нејзините елементи 23. Пропагандни апели 24. Средства на туристичката пропаганда 25. Медиуми на туристичката пропаганда 26. Активности на унапредување на продажбата во туризмот 27. Форми на публицитетот во туризмот 28. Планирање и организација на промотивните активности 29. Мерње и контрола на ефикасноста на туристичката пропаганда 30. Организација на односите со јавноста 31. Планирање на личната продажба 32. Планирање и организирање на службата за публицитет 33. Начини на промовирање на туристичката дестинација 34. Принципи на општа туристичка пропаганда	
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно	
13.	Вкупен расположлив фонд на време	

14.	Распределба на расположливото време		150	
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часа
		15.2	Вежби (лабораториски, аудирориски), семинари, тимска работа	30 часа
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	10 часа
		16.2	Самостојни задачи	15 часа
		16.3	Домашно учење	65 часа
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа	
	17.1	Тестови		70 бода
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		20 бода
	17.3	Активност и учество		10 бода
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до x 50 бода	5 (пет)
			од 51 x до 60 x бода	6 (шест)
			од 61 x до 70 x бода	7 (седум)
			Од 71 x до 80 x бода	8 (осум)
			Од 81 x до 90 x бода	9 (девет)
			Од 91 x до 100 x бода	10 (десет)

19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Изработка на семинарски труд			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација со анкети			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
	Ред .бр ој	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	22.1	1.	Симонческа Л.,	Промотивни активности во туризмот	ФТУ – Охрид	2005
		2.	Fransoa Kolber	Le marketing des arts et de la culture	Montreal,Canada	2006
		3.	Dragan Nikodijevic	Marketing u kulturi i medijima	Megatrend univerzitet Fakultet za kulturu I medije, Beograd	2007
	Дополнителна литература					
	22.2	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	William Byrnes	Management and the Arts	Elsevier inc.,USA	2009
		2.				
		3.				

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Култура на однесување			
2.	Код	Т-КО			
3.	Студиска програма	Менаџмент			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за менаџмент по туризам			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Трета / Шести семестар	7 ·	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Соња Ризоска Јовановска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со културните манири и културното однесување во секојдневието и за време на значајните настани, како и за време на обредната практика. Познавањето на другите култури е значаен сегмент за создавање на универзален код на однесување, во приватниот и јавниот сектор. Посебен акцент е даден на културното однесување со гостите и клиентите, без разлика дали станува збор за бизнис сектор, организациона структура, во хотелите и рестораните или на самите патувања. Преку разбирањето, спознавањето и интеркултурните комуникации, кодот на однесување зазема еден од најзначајните чекори во создавање				

	базична, стабилизирана, меѓусоседска, меѓународна потврда за нашиот етнокултурен идентитет и води кон позитивна културна политика во светот.			
11.	Содржина на предметната програма 1. Појмовно одредување на културата 2. Културните разлики –значаен сегмент во културата на однесување 3. Улогата на семејството во создавањето на личноста 4. Како да се однесуваме во светите храмови 5. Култура на однесување во секојдневието и за време на обредната практика 6. Говорот- средство за комуникација 7. Антропологија на гестовите и мимиките 8. Улогата на заедницата во создавањето на моделот на однесување 9. Културни промени и трендови 10. Боемството, снобизмот, културни трендови во современото 11. Кичот и современите трендови како култура на живеење во современото општество 12. Емоционална интелигенција, емоционална писменост и културата на однесување 13. Создавање и одржување на културата, значајна компонента за создавање на интеркултурна комуникација 14. Создавање на етичка организациска култура, и интеркултурен дијалог 15. Надворешен изглед (а. Женска елегантија;б. Машка елегантија) 16. Држење на телото 17. Патуваме по светот (Поздравување и претставување, Разговори и говори, Меѓусебно обраќање, Како се однесуваме, Убаво однесување со странски гости) 18. Гостопримството, примање гости и моделот на однесување со домашни и странски гости) 19. Код на однесување во ресторанти, и во хотели, во јавни институции 20. Култура на однесување (настани и манифестации)			
12.	Методи на учење аудитивно и аудио-визуелно			
13.	Вкупен расположлив фонд на време			
14.	Распределба на расположливото време		150 часа	
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часа
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часа

16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	10 часа
		16.2	Самостојни задачи	15 часа
		16.3	Домашно учење	65 часа
17.	Начин на оценување		2 колоквиуми во наставата или писмен испит од 2 часа	
	17.1	Тестови		70 бода
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна		20 часа
	17.3	Активност и учество		10 часа
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до x 50 бода	5 (пет)
			од 51 x до 60 x бода	6 (шест)
			од 61 x до 70 x бода	7 (седум)
			Од 71 x до 80 x бода	8 (осум)
			Од 81 x до 90 x бода	9 (девет)
			Од 91 x до 100 x бода	10 (десет)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација со анкети	
22.	Литература			

	22.1	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Лилјана Зашова	За убавото однесување	Скопје	2004
		2.	Goran Bodzak	Bonton-knjiga o lepom ponasanju	Agencija Trivis	2007
		3.	Djordje Zelanivic	Bonton protocol	Zalozba – Mladinjska knjiga, ljubljana	
	22.2	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
		2.				
		3.				